

DRAUGAS

2ND CLASS MAIL
October 13, 1994

THE LITHUANIAN WORLD - WIDE DAILY

Vol. LXXXV Kaina 35 c.

KETVIRTADIENIS - THURSDAY, SPALIS - OCTOBER 13, 1994

Nr. 199

Gydytojai reikalauja sveikatos apsaugos sistemos reformų

Vilnius, spalio 4 d. (LR) - Lietuvos gydytojai spalio 11 d. praves išpėjimą akcija prie Seimo ir Vyriausybės rūmų, prie visų miestų savivaldybių, reikalaudami įstatymų, kuriais galima būtų pradėti sveikatos apsaugos sistemos reformas. Kaip rašo Lina Lileikienė, „Lietuvos ryte“, i šia akcija gydytojai žada atvažiuoti greitosios pagalbos mašinomis.

Lietuvos Gydytojų Sąjungos nariai nusprendė imtis šios akcijos spalio 3 d. įvykusiame jų susirinkime. Sąjungos viceprezidentė Eugenija Guogienė suvažiavusius gydytojus apibūdino kaip „nepaprastai įkaičiusią publiką“. Jie dėsimsu ir nuolaidumu apkaltino net jų interesus atstovaujančią Lietuvos medicinos organizacijų koordinacinę tarybą (LMOKT), kuriai nepavyko iš vyriausybės išreikalauti reformoms reikalingų pakeitimų. Anot Guogienės, „Kolegų kaltinimai skatina mus imtis aktyvesnių veiksmų“.

Tiesioginė protesto akcijos priežastis - tai, kad spalio 1 d. baigėsi medicinos įstatymų laikas, kai išskirtiems reikalavimams patenkinti. Rezoliuciją su savo reikalavimais medikai vyriausybei įteikė po liepos 19 d. vykusio išplėstinio Lietuvos Gydytojų Sąjungos posėdžio.

Rezoliucijoje jie reikalavo sveikatos apsaugai pripažinti finansavimo prioritetą, skubiai priimti Sveikatos draudimo įstatymą, garantuoti reguliarių sveikatos apsaugos finansavimą, padidinti medicinos atlyginimus iki valstybės sekretoriaus darbuotojų vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio, nustatyti nemokamai teikiamų medicinos paslaugų apimtį. Nepatenkinus reikalavimų, medikai grasino imtis visuotinių protesto akcijų, taip pat ir streikų.

Lietuvos medicinos organizacijų koordinacinės tarybos nariai du kartus buvo susitikę su ministru pirmininku Adolfu Šleževičiumi ir vyriausybės nariais. Derybų metu paaiškėjo, kad praktiškai medicinos reikalavimai nebus patenkinti. Po jų koordinacinės tarybos pirmininkas Alis Baublys pasakė, jog lauks, kol vyriausybė įteiks oficialų atsakymą.

Spalio 3 d. Lietuvos Gydytojų Sąjungos viceprezidentė Euge-

nija Guogienė pasakė, jog iki šiol LMOKT negavo iš vyriausybės atsakymo raštu ir iškeltus reikalavimus.

Koordinacinės tarybos nariai skambino telefonu sveikatos apsaugos ministru Jurgiui Brėdikiui, norėdami pasiteirauti dėl atsakymo, tačiau jiems pranešė, jog ministras išvykęs į Kauną. „Kol neturime oficialaus atsakymo, negalime planuoti savo veiksmų“, sakė Guogienė. I klausimą, kiek dar laiko koordinacinė taryba lauks, gydytojų sąjungos viceprezidentė atsakė, kad tai bus nuspręsta artimiausiu metu. Koordinacinės tarybos nariai dar kartą bandys susisiekti su ministru.

Spalio 11 d. vykdoma akcija „Mediciniai - greitąją pagalbą“ kurią organizuoja Lietuvos Gydytojų Vadovų Sąjunga, siekia atkreipti visuomenės dėmesį į kritišką sveikatos apsaugos padėtį. „Tai beprecedentinė akcija“, sakė sąjungos tarybos prezidento nariai, „ji rengiama ne dėl pinigų, ne dėl darbo valandų. Akcija siekiama parodyti visuomenei, kad mums reikalingos reformos, kad galėtume dirbti nekludomi ir suteikti žmonėms pagalbą“.

Gydytojų vadovų teigimu, esant dabartiniam finansavimui, galima verstis, tačiau juos varžo tai, kad nevyksta sveikatos apsaugos reformos, stokoja sveikatos apsaugą reglamentuojančių įstatymų.

„Kreipiamės į Lietuvos visuomenę - pareikalaukite iš visų lygių išrinktų deputatų, kad įpareigotų vyriausybę ir savivaldybes operatyviai spręsti kritinę sveikatos apsaugos įstaigų finansavimo padėtį: skubiai likviduoti biudžeto skolas medicinos įstaigoms, skubos tvarka šioje Seimo sesijoje priimti įstatymus, igalinančius reformuoti sveikatos apsaugos sistemą, pakeisti visų gydymo įstaigų finansavimo metodiką, skiriant lėšas pagal gyventojų skaičių, struktūrą ir teikiamų medicinos paslaugų apimtį jau nuo 1995 metų sausio 1 dienos“, sakoma šalies gydytojų sąjungos konferencijos įgaliotųjų gydytojų vadovų nutarime.

Lietuvos gydytojų vadovų sąjunga yra politinė organizacija, tačiau kviečia politines partijas viešai pasakyti visuomenei savo partijos programas sveikatos apsaugos srityje.

Šauliai dar palauks pastato gražinimo

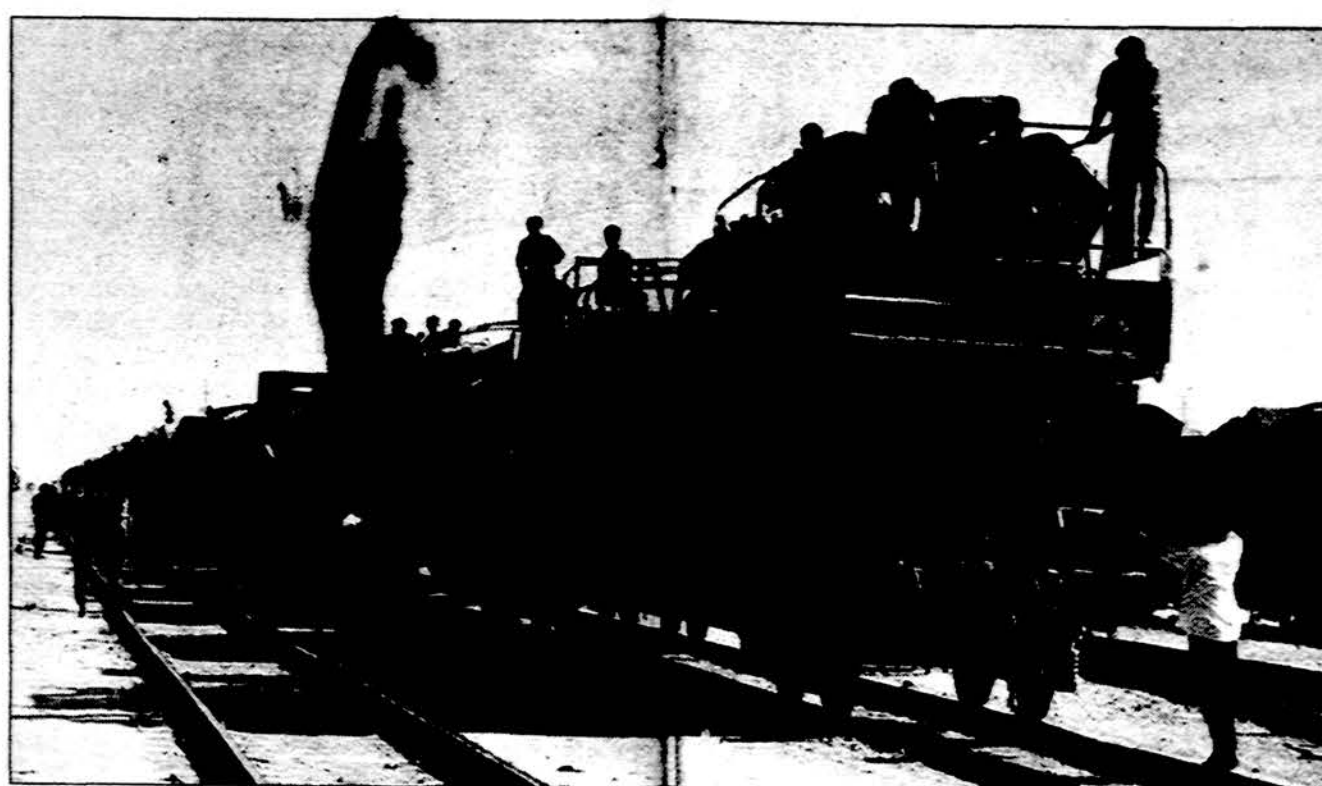
Vilnius, spalio 3 d. (LR) - Lietuvos Šaulių Sąjungos vado pavaduotojas S. Ignatavičius sako, kad tiek pralaukę, šauliai gali dar dvi savaites pakentėti, tačiau kantrybė turi ribas. Jis turėjo galvoje istorinio Lietuvos Šaulių Sąjungos pastato Kaune sugrąžinimą.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, Lietuvos Šaulių Sąjungai buvo gražintas tik vienas aukštasis pastatas, kurį 1931 m. šauliai nusipirko už 250,000 litų. Šauliai paprašė, kad Valsybės kontrolės departamentas patikrintų privatizavimo teisėtumą vieno iš buvusių nuomininkų - į uždarąją akcinę bendrovę persitvarkiusios buvusios valstybinės prekybos įmonės „Domija“. Derybos su kitu nuomininku - „Kanklių“ kino

teatru - pateko į aklavietę, ir šauliai jam paskelbė ultimatumą, reikalaujanti iki rugsėjo 30 d. 12 val. ginčytinas patalpas atlaivinti. Priešingu atveju buvo žadėta Šaulių sąjungos įėjimo suorganizuoti neterminuotą kino teatro blokadą.

Vis dėlto rugsėjo 30-ąją kino teatras dirbo normaliai. Šaulių sąjungos vado pavaduotojas S. Ignatavičius sakė, kad blokados atsisakyta premjero Adolfo Šleževičiaus prašymu.

Rugsėjo 27 d. Šaulių sąjunga gavo premjero raštą, kuriame prašoma akcijos atsisakyti ir žadama problema išspręsti iki spalio 15 dienos. Pasak S. Ignatavičiaus, blokados akcijos iš esmės neatsisakyta, jos vykdymas tik dar kartą atidėtas.

Antradienį prie Basros pietiniame Irake Irakai krovė savo sunkvežimius į ešelonus ir važiuo atgal į šiaurę, Bagdado link. Dėl jų didelio skaičiaus telkimo Irako pasienyje su Kuwaitu JAV ir Kuwaitas ir Persų įlanką pradėjo siųsti tūkstančius savo karių, bet dabar Irakas jau sakosi traukias atgal savo kariuomenę.

Paruoštas naujas Visuomenės informavimo įstatymo projektas

Vilnius, spalio 10 d. (Elta) - Pirmadienį spaudos konferencijoje pristatytas naujas Visuomenės informavimo įstatymo projektas. Jį parengė darbo grupė, kurią sudarė Seimas po to, kai vyriausybės pateiktąjį projektą nutarta papildyti. I darbo grupę įėjo spaudos, televizijos bei radio darbuotojai ir Seimo nariai.

Projekto pristatęs grupės vadovas, Lietuvos periodinės spaudos leidėjų asociacijos prezidentas Rimantas Šukys sakė, jog stengiasi, kad būsimas įstatymas neribotų visuomenės galimybių gauti visą reikalingą informaciją. Jos rengėjai atsisakė Spaudos kontrolės valdy-

bos, kuri pagal ankstesnį projektą turėjo faktiškai atlikti cenzoriaus vaidmenį.

„Laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik pagal įstatymą, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatą, garbę ir orumą, privatų gyvenimą, dorovę ar ginti konstitucinę santvarką“, sakoma įstatymo projekte. Pagal jį, neleidžiama skleisti informacijos, propaguojančios karą, nacionalinę, religinę, rasinę nesantą, bei nekonstitucinius valdžios pakeitimo būdus. Taip pat neleidžiama skleisti tikrovės neatitinkančios, šmeižiančios, įžeidžiančios, žmogaus garbę ir orumą žeminančios informacijos.

Profesinę etiką visuomenės informavimo srityje reguliuotų žurnalistų profesinės etikos taisyklės. Jų pažeidimus nagrinėtų žurnalistų profesinės etikos komisija.

Projekte siūloma Lietuvos Radiui ir Televizijai visuomeninį statusą. Jis numato nepriklausomą šios institucijos finansavimą iš atskaitomų nuo mokesčių už elektrą. Jeigu Seimas atmesť visuomeninės televizijos nuostatą, darbo grupė numatė kitas formuluotes, pagal kurias paliekamas Lietuvos Radijo ir Televizijos finansavimas iš biudžeto bei apribotų reklamos iplaukų.

Darbo grupės nariai tikisi, kad Visuomenės informavimo įstatymas bus priimtas Seimo rudens sesijoje.

Lietuvoje įvyks Europos Tarybos komiteto posėdis

Vilnius, spalio 11 d. (Elta) - Ateinančių metų gegužės 8 d. Vilniuje įvyks Europos Tarybos komiteto posėdis. Tam posėdžiui šis komitetas įgaliojo Lietuvos parlamentinės delegacijos nari Emanuelį Zingerį parengti pranešimą, skirtą Jidiš kultūrai. Pranešime turėtų būti apibendrinti duomenys apie Jidiš kultūros Europoje istorinę reikšmę, jos dabartinę būklę.

Europos Tarybos komiteto posėdys taip pat bus aptariamos ir lietuvių bei kitų Lietuvoje gyvenančių tautų kultūros bei švietimo problemos.

Steigiamos Lietuvos ambasados

Vilnius, spalio 7 d. (Elta) - Lietuvos vyriausybė nutarė nuo spalio 15 d. Izraelio valstybėje įsteigti Lietuvos Respublikos ambasadą. Ambasada išlaikyti leista panaudoti lėšas, kurios šiemet metais buvo skirtos Lietuvos ambasadai Japonijoje ir kurios įsteigimas atidėtas. Nuo lapkričio 1 dienos taip pat steigiamą Lietuvos ambasada Kinijoje.

Rytų Vokietijoje sumažėjo gimstamumas

Vilnius, rugsėjo 29 d. (Elta) - Po Vokietijos susijungimo smarkiai sumažėjo gimstamumas buvusioje Rytų Vokietijoje. 1988 m. ten gimė 200,000 vaikų, o 1993 metais šis skaičius siekė vos 80,000. Šiemet gimstamumas dar labiau sumažės, ir apskaičiuojama, kad neviršys 74,000, rašo Vokietijos laikraštis „Die Welt“.

Mokslininkai mano, kad praeis dar 15-20 metų, kol gimstamumas Rytų Vokietijoje pasieks tą patį lygį, kurį buvo prieš Vokietijos susijungimą. Dauguma buvusios Rytų Vokietijos pilietų prieš turėdami vaikų nori užtikrinti geresnį gyvenimo sąlygas.

Kritikuojamas Lenkijos valstybinės paslapties įstatymas

Vilnius, rugsėjo 28 d. (Elta) - Tarptautinis spaudos institutas, kurio būstinė yra Viena, pareiškė didelių susirūpinimą dėl Lenkijos valstybinės paslapties įstatymo. Jame numatoma 10 metų laisvės atėmimo bausmė kiekvienam, kuris išduos tokia paslaptį, taip pat ir žurnalistams.

Lenkijos prezidentui Lech Walešai adresuotame laiške griežtai kritikuojamas Lenkijos Seimo rugsėjo 15 d. priimtas įstatymas, leidžiantis labai plačiai interpretuoti šį nusikaltimą ir numatantis represijas, kurios buvo taikomos komunistinėje epochoje.

Nurodoma, kad naujame įstatyme yra daug elementų, igalinančių gerokai apriboti spaudos laisvę. Prezidentas L. Waleša raginamas padaryti viską, kad įstatymas būtų liberalizuotas ir garantuotų žodžio laisvę.

Seimas atmetė pataisą, pagal kurią žurnalistai galėtų atskleisti valstybines paslaptis, jeigu tai tarnautų visuomenės interesams.

Rusijai siunčiamas karinio tranzito sutarties projektas

Vilnius, spalio 12 d. (Elta) - Trečiadienį diplomatiniais kanalais Rusijai bus perduotas Lietuvos parengtas pavojingų ir karinių krovinių vežimo per Lietuvą tvarkos ir atsiskaitymų už juos projektas.

Projektą rengusios darbo grupės vadovas ambasadorius Virgilijus Bulovas per televiziją pasakė, kad dokumentas leidžia

vežti užsienio šalių pavojingus ir karinius krovinius vienkartinį leidimų ir Lietuvos vidaus taisyklių pagrindu. Projekte taip pat pabrėžiama, jog visi užsienio vežimai per Lietuvą yra jos jurisdikcijoje.

Lietuva siūlo Rusijai pasirašyti susitarimą dvejais metais.

Kaišiadoryse - tik vienas kandidatas

Vilnius, spalio 12 d. (Elta) - „Lietuvos aidą“ teisės patarėjas Liudvikas Sabutis bus vienintelis kandidatas į Seimo narius lapkričio 13 dieną vyksiančiuose Seimo nario rinkimuose Kaišiadorių apygardoje.

Vyriausioji rinkimų komisija neregistravo pareiškinius dokumentus pateikusius vilnietės ekonomistės Rasos Melnikienės, nes ją iškelusi Centro Sąjunga iki nustatyto laiko neįregistravo pagal politinių partijų ir organizacijų įstatymą Seimo rinkimams.

Dėl šios priežasties neįregistruotas ir kandidatu bandęs tapti Respublikonų partijos pir-

mininkas Kazimieras Petrakis. Vyriausioji rinkimų komisija neįregistravo Nepriklausomybės partijos kandidatės ir kandidatės Linos Macaitienės. Ji pareiškinius dokumentus pateikė pasibaigus nustatytam laikui.

Liudvikas Sabutis kandidatu į Seimo narius Kaišiadorių apygardoje kandidatuoją trečią kartą. Pernai rudens ir pavasarį jis nesurinko reikalingo balsų skaičiaus.

Seimo narys Kaišiadorių apygardoje renkamas vietoje Algirdo Brazausko, kuris, tapęs Respublikos prezidentu, pagal Konstituciją neteko parlamentinių įgaliojimų.

Mirė komp. Bronius Budriūnas

Los Angeles, spalio 12 d. - Lietuvos generalinis konsulas praneša, kad spalio 11 d. 10:23 v.r. Los Angeles mieste po ilgesnės ligos mirė kompozitorius Bronius Budriūnas.

Muzikas, chorvedys ir kompozitorius Bronius Budriūnas gimė 1909 m. spalio 29 d. Biržų apskrityje, Pabiržėje. Studijas pradėjęs Kauno konservatorijoje, giliną jas tremtyje Vokietijoje - Regensburge ir Stutgarte. Lietuvoje buvo vargonininku, mokytoju ir lektorium įvairiose institucijose. 1940-1941 m. buvo Vilniaus Filharmonijos choro meno vadovas ir dirigentas, 1941-1944 m. - Vilniaus muzikos mokyklos mokytojas ir Šv. Jono banyčios vargonininkas; 1942-1944 - Vilniaus operos vyriausiasis chormeisteris.

Nuo 1949 m. gyveno JAV, pradžioje Detroito, o nuo 1953 m. buvo Los Angeles Šv. Kazimiero lietuvių parapijos vargonininkas, parapijos choro

išugdydamas į stiprų kolektyvą. 1951 m. suorganizavo ir vedė savo vardo vyrų kvartetą. JAV lietuvių dainų šventėse dalyvavo kaip dirigentas ir ju programose dažnai figūravo jo kūriniai.

Kompozitorius Bronius Budriūnas parašė per 40 kūrinių chorui ir solo, įvairių kūrinių forteponui, styginių kvartetui, simfoninei poemoi orkestrui ir rauda smuikui. Savo kūryboje daugiausia dėmesio susilaukė kantatomos, kurių sukūrė dainų šventėms ir įvairioms patriotinėms temomis. Taip pat sukūrė giedamas Mišias šv. Kazimiero garbei.

Bronius Budriūnas išėjo, palikęs svarbų ir didelį įnašą lietuvių chorinės ir instrumentinės muzikos lobyną.

Organizuojant M.K. Čiurlionio gyvenimo ir kūrybos tyrinėjimus, numatyta bendradarbiauti su M.K. Čiurlionio muziejumi Druskininkuose, Kauno M.K. Čiurlionio muziejumi ir M.K. Čiurlionio draugija.

KALENDORIUS

Spalio 12 d.: Serapinas, Rudolfas, Gantas, Deimena, Vaisvydas, Ugnis.

Spalio 13 d.: Edvardas, Mintas, Vilūnė, Norutis.

LIETUVOS VYČIŲ VEIKLA

LIETUVOS VYČIŲ VIDURIO CENTRO
RAJONO SUVAŽIAVIMAS

Lietuvos Vyčių 102 kuopa, veikianti prie Šv. Antano parapijos Detroite, š.m. spalio 7-9 d. globojo L.V. Vidurio centro rajono suvažiavimą ir maldos kelionę. Suvažiavime dalyvavo 50 vyčių, atstovavusių 7 kuopoms iš Pensilvanijos, Ohio ir Michigano valstijų.

Susipažinimo vakaras penktadienį, spalio 7 d., vyko Hempton Inn viešbutyje, Dearborn, Michigan. Priėmimo dalyvavo gražus būrelis svečių ir vietinių vyčių. Juozas Aukštikalnis ir Jonas Stanievičius grojo akordeonu ir smuiku. Jie pralinkmino visus – dalyviai ne tik bendrai dainavo, bet ir šoko!

Spalio 8 d., šeštadienį, pradėdamas posėdį 102 kp. pirm. Lawrence Hoffner pasveikino visus dalyvius, sukalbėjo maldą ir supažindino su Vidurio centro rajono pirm. Lillian Petravičius. Sekė valdybos narių ir kuopų pranešimai bei svarstymai ateities veiklos planų. Delegatai pranešė apie š.m. rugpjūčio 4-7 d. Čikagoje vykusį L.V. metinį 81-jį seimą. Buvo nutarta, kad 1995 m. pavasario seimas / Kėgliavimo turnyras gegužės 19-21 d. vyks Southfield, MI; jį globo L.V. 79 kuopa, veikianti Dievo Apvaizdos parapijoje. Kuopos pirm. Margaret Dapkus pranešė, kad pasirošimai vyksta sėkmingai.

82-jo L.V. metinio suvažiavimo rengimo komiteto pirm. Tim Baibak pranešė apie pasirošimus seimui, Detroite vyksiančiam 1995 m. rugpjūčio 9-13 d. „Pagalba Lietuvai“ vadovs Robert Boris pranešė, kad 1995 m. vėl bus ruošiamas George Perles golfo turnyras, nes šiemetinis buvo sėkmingas ir pelningas. 16-tas talpintuvus jau ruošiamas siuntimui į Lietuvą.

Sekė Vidurio centro rajono valdybos rinkimai, kuriuos pradėdė L.V. centro valdybos vicepirm. Tom Bruzga. Naująją 1994/95 m. Vidurio centro raj. valdybą sudaro: Dvasios vadas kun. Gediminas Kijauskas, SJ, Clevelando 25 kp.; pirmininkė Lillian Petravičius, Detroito 139 kp.; I vicepirm. Regina Juškaitė, Detroito 102 kp.; II vicepirm. Brian Johnson, Pittsburgho 19 kp.; III vicepirm. Elena Mikalauskas, Dayton 96 kp.; sekretorė Donna Bunikis, Detroito 102 kp.; izdininkas Tom Bruzga, Dubois 86 kp.; maršalkos – Tim Baibak, Detroito 102 kp. ir Ruth Grazauskas, Clevelando 25 kp.; Lietuvos reikalų k-tas – John Baltrus, Pittsburgho 19 kp.; Kultūros k-tas – Violet Panavas, Southfieldo 79 kp.; Ritualų k-tas – Agatha Bender, Pittsburgho 19 kp.; Patikėtiniai – Dolly ir Tony Oberaitis, Clevelando 15 kp.; Ryšininė su visuomene ir „Vytių“ žurnalas – Andrea Baltrus, Pittsburgho 19 kp.

Lillian Petravičius sukalbėjęs maldą, posėdis buvo baigtas visiems dalyviams sugiedojus Vyčių himną. Sekė pietūs ir pabėdavimas, o 2 v.p.p. – išvyka į Frankenmuth MI, Octoberfest šventę pasilinksinti ir pasigrožėti bavariskų miestelių bei gamtos grožiu.

Sekmadienį, spalio 9 d., su vėliavomis dalyvavo Šv. Antano bažnyčioje, kur šv. Mišias už gyvus ir mirusius vyčius aukojo ir pamokslą pasakė klebonas kun. Alf. Babonas, koncelebruojant kun. Walter Stanievičius. Skaitinius skaitė Matas Bauks. Aukojimui aukas atnešė Vidurio centro raj. pirm. Lillian Petravičius, 79 kp. pirm. Margaret Dapkus ir 102 kp. pirm. Lawrence Hoffner.

Mišių metu vargonavo ir giedojo muz. Slizys ir jo vadovaujamas parapijos choras.

Prieš Mišias į trečiąjį Vyčių laipsnį buvo pakelti levitės ir Joe Aukštakalniai ir Joe Guerriero. Po Mišių naująją 1994/95 m. Vidurio centro rajono valdybą prisiekdino kun. Alf. Babonas ir kun. Walter Stanievičius. Šv. Mišios buvo baigtos Vyčių himnu ir vėliavų išnešimu.

12 val. parapijos svetainėje vyko vaišės. Donna Bunikis supažindino su asmenimis prie garbės stalo: klebonu kun. Alf. Babonu, kun. Walter Stanievičiumi, Centro v-bos nariais – Tom Bruzga, Robert A. Martin, Francisca Petkuvienė, Vidurio centro pirm. Lillian Petravičius, „Pagalba Lietuvai“ vadovu Robert Boris ir ryšininke su visuomene Regina Juškaitė. Pristatyta buvo ir seselė Aušra Garliauskaitė, šiuo metu besilankanti pas savo tėvus Stasį ir Erną Garliauskus.

Seselė Aušra yra mokytoja Utenos „Saulės“ gimnazijoje. Pernai Lietuvoje lankydami Lietuvos Vyčių ją ten aplankė. Ji padėjo visiems už aukas ir dovanas jai, mokyklai ir vienuolynui.

Maldą prieš pietus sukalbėjo kun. W. Stanievičius.

Po pietų, 1:30 val., vyčiai vyko į istorinę Šv. Onos Bažnyčią – seniausią bažnyčią Detroito apylinkėje. Čia buvo palaiminimas Švč. Sakramentu, vadovaujant kun. Alf. Babonui. Prisiminti visi mirusieji vyčiai. Išvardinus mirusius narius, uždegto žvakės, sukalbėtos maldos.

Sekė specialių Vidurio centro rajono medalių įteikimas. Apdovanotieji – Clevelando 25 kp. – Betty August, Ruth Grazauskas ir Frances Pranshovich. Southfield 79 kuopa – Leonard Balkus, William ir Margaret Dapkus, Stella Hotra, Helen Mykolaitis, Joseph ir Violet Panavas, Betty Petroski, Frank ir Emma Povilaitis, Helen Santorum. Dubois 86 kp. – Ben Bruzga, Tom Bruzga ir Lee Moore. Detroito 102 kp. – levitės ir Joe Aukštakalniai, Robert S. Boris, Aldona ir Frank Bunikis, Joseph ir Maryann Guerriero, Regina Juškaitė, Edna Klucens, Theresa ir Raymond Medonis, Helen Smolek, Jonas ir Aldona Stanievičiai ir Ruth Wagster.

Apeigas baigiant kun. Alf. Babonas sukalbėjo maldą į Angėla sargą, kad saugotų visus grįžtančius į namus.

Regina Juškaitė

LIETUVOS VYČIŲ CHORO
IŠVYKA

Lietuvos Vyčių choras, gavęs pakvietimą iš Omahos lietuvių moterų klubo atvykti dainų koncertui, spalio 1 dienos rytą lėktuvu išvyko į Omahą, kurią pasiekė maždaug 12 val. Ten buvome maloniai sutikti ir nuvežti į Šv. Antano parapijos salę ir pavaišinti gėrais pietumis. Dauguma choristų pasinaudojo moteliu, o keletas jų buvo priimti lietuvių šeimos.

Šeštą val. dar trumpai parepėtavome, o jau septintą val. ėmė rinktis lietuviška publika, pripildydama pilną salę. Buvo patiekta puiki vakarienė, ir 9 val. vak. prasidėjo koncertas. Mat Moterų klubas šventė savo 20-ies metų veiklos sukaktį ir ta proga suruošė šį koncertą. Choras buvo įkurtas 1974 m. dviejų energingų moterų – Danutės Šulskienės ir Virginijos Sičiūnienės. Dabartinę valdybą sudaro: I. Matz, D. Praitienė, R. Pul-

Lietuvos Vyčių choro narių dalis š.m. Dainų šventėje, Vilniuje, susitikę su vysk. Paulium Baltakiu, OFM. Iš k. – Dovilė Paknienė, Teresė Strolia, vysk. P. Baltakis, Irena Macke, Sabina Henson, ses. Teresė Papis, Robertas Martin, Anna Marie Kassel, Elizabeth Žibas.

tinevičienė, V. Sičiūnienė ir J. Scheit. Per 20 metų klubas yra surinkęs įvairiems lietuviškiems reikalams 22,506 dol.

Nors ir nelabai gausus choras, vadovaujamas ilgamečio dirigento muz. Fausto Strolis, su pasisekimu sudainavo 21 dainą. Solistų partijas dainavo Ant. Badauskas, Anna Mary Kassel, Marija Končienė, ir Virginija Bužienė. Gita pritardamas 2 dainas padainavo Povilas Strolia. Po to dirigentas F. Strolia, grodamas akordeonu, pravėdė bendrą visų dainavimą, įtraukdamas visus vakaro dalyvius. Nuotaika visų buvo pakili, šypsenos puošė veidus, o pats vakaras užsitęsė iki 11 val.

Rytojaus dieną, sekmadienį, choras 10 val. atvyko į pamaldas, aukojamas klebono Petro Žarkausko. Vyčių choras kartu su parapijos choru, vadovaujant Algirdui Totilui, giedojo lietuviškas giesmes. Po šv. Mišių buvo bendri pietūs, o po to – vėl kelionė lėktuvu atgal į Čikagą. Tenka pažymėti, kad ir negausūs vietos lietuvių, tačiau išlaiko savo parapiją lietuvišką ir mus, choristus, labai draugiškai priėmė, vaišino, apmokėjo kelionės išlaidas ir parodė didelį lietuvišką nuosirdumą ir vaišingumą, palikdami gražiausius prisiminimus. O Lietuvos Vyčių choras tęsia savo naujo sezono darbą, repetuodamas kas ketvirtadienį Seselių kazimierių vienuolyne patalpose, 7:30 val. vak. Dirigentas ir valdyba kviečia lietuvių išjungti į L. Vyčių chorą.

Apol. P. Bagdonas

LB APYGARDOS V-BA
KVIEČIA

Michigano LB Apygardos valdyba ir LB 14-tos tarybos nariai sekmadienį, spalio 16 d., 12 val. vidurdienį atliks pranešimą apie praėjusį LB Tarybos suvažiavimą ir seminarą Washington. Visuomenė kviečiama prisidėti dalyvaui.

ŠV. ANTANO PARAPIJA
KVIEČIA

Spalio 30 dieną vyks Šv. Antano parapijos metinė gegužinė po stogu. Gegužinei yra reikalingos aukos ir laimėjimai dovanai. Prašome įteikti aukas ir laimėjimus Šv. Antano parapijos aukų rinkėjams arba šeiminiškams, kurios budi sekmadieniais kavinėje.

Jau beveik metai Lietuvos Vyčių padalinys „Pagalba Lietuvai“ siunčia pinigine parama „Betanijai“. Savo posėdyje 1994 m. rugpjūčio 29 d. „Pagalba Lietuvai“ tarybos valdyba patvirtino 1000 dol. mėnesinę paramą iki 1995.I.1 d. Stribus virtuvėms, kurios Vilniaus arkivyskupas Audrys Bačkis organizuoja vyresnio amžiaus žmonėms, vargšams, našlaičiams ir universiteto studentams. Už nesenai gautą auką arkivyskupas pareiškė padėką vadovui Robertui Boris. Rašoma:

„Dėkoju jums už stambią auką „Betanijai“. Mes numatom, kad ši žiema bus nepaprastai bloga ir sunki Lietuvos žmonėms, nes derliai bus silpni dėl žiaurios sausros. Manysčiau, kad bus reikalinga daugiau mūsų pagalbos ir reikės aprūpinti bei maitinti daugiau žmonių. Medicininis aptarnavimas irgi pablogėjo. Dievas telaimina jus. Su nuosirdumu ir dėkingumu. Audrys Bačkis Vilniaus arkivyskupas“

Regina Juškaitė

LIETUVIŲ TELKINIAI

DETROIT, MI

LIETUVOS VYČIŲ
SUVAŽIAVIMAS

Spalio 8-9 d. Šv. Antano parapijos ribose veikianti 102 Lietuvos Vyčių kuopa globojo Vidurio rajono vyčių atstovų suvažiavimą. Dalyvavo vyčiai iš Michigano, Ohio ir Pensilvanijos. Vyčiai aplankė istorinį Frankenmouth miestelį, Detroito Šv. Onos bažnyčią ir dalyvavo Šv. Antano bažnyčioje kur šv. Mišias koncelebravo kun. Alfonsas Babonas ir kun. Walter Stanievičius. Mišių metu giedojo Šv. Antano parapijos choras, vadovaujamas muz. Stasio Slizio. Solo giedojo muz. Stasys Slizys. Suvažiavimas buvo baigtas pietumis Šv. Antano parapijos patalpose. Dalyvavo daugiau negu 75 asmenys – vyčiai ir jų svečiai.

LB APYGARDOS V-BA
KVIEČIA

Michigano LB Apygardos valdyba ir LB 14-tos tarybos nariai sekmadienį, spalio 16 d., 12 val. vidurdienį atliks pranešimą apie praėjusį LB Tarybos suvažiavimą ir seminarą Washington. Visuomenė kviečiama prisidėti dalyvaui.

ŠV. ANTANO PARAPIJA
KVIEČIA

Spalio 30 dieną vyks Šv. Antano parapijos metinė gegužinė po stogu. Gegužinei yra reikalingos aukos ir laimėjimai dovanai. Prašome įteikti aukas ir laimėjimus Šv. Antano parapijos aukų rinkėjams arba šeiminiškams, kurios budi sekmadieniais kavinėje.

„PAGALBA LIETUVAI“
PRANEŠA

Švč. M. Marijos Krikščionių Nuolatinės Pagalbos parapijos Alytuje klebonas kun. Leonas Jakimavičius atidarys dantų kliniką savo parapijoje. Lietuvos Vyčių padalinys „Pagalba Lietuvai“ š.m. spalio 13 d. iš World Medical Relief, Inc., Detroite, išsiųs 16 talpintuvų, kuriame šiai klinikai bus įvairūs dantų gydymo kabineto įrengimo reikmenys. Taip pat siunčiama iš Catholic Medical Mission Board New York gautos 20 dėžių širdies gydymo vaistų ir antibiotikų, kurių vertė siekia 445,000 dol. Bendra šio talpintuvo pinigine vertė siekia daugiau negu 1 milijoną dol.

Regina Juškaitė

BALFO VEIKLOS ŽINIOS

BALFas mini savo veiklos penkiasdešimtmetį, bet jo darbai nesibaigia. Spalio mėnesį BALFo Detroito skyrius vykdė savo metinį aukų rinkimo vakų pagalboms reikalingiems tautiečiams sušelpiti. Aukas galima įteikti prie lietuviškų bažnyčių budintiems BALFo rinkėjams.

Spalio 22-23 dienomis Čikagoje įvyks metinis BALFo suvažiavimas – seimas, kurio metu bus švenčiama 50 metų veiklos sukaktis. I 50 metų BALFo seimą iš Detroito 76 to skyrus vyksta Danutė ir Leonas Petroniai, Eugenija Bulotienė ir Vladas Staškus.

GRAŽIAI PAMINĖTA
LIETUVOS DUKTERŲ
VEIKLOS SUKAKTIS

Los Angeles Vyrų kvartetas, kuriame dainuoja Rimtautas Dabšys, Emanuelis Jarašūnas, Antanas Polikaitis ir Bronius Selukas praėjusį savaitgalį koncertavo Detroite. Akompanavo pianistė Raimonda Apeikytė. Kvartetas padainavo 16 dainų. Publikos atsistojimu buvo paprašytas padainuoti dar vieną dainą. Kiekvienas kvarteto dalyvis tarp dainų tarė žodį, kuriame buvo įpinta humoro ir informacijų apie kvarteto istoriją, jų išleistas plokšteles, jų veiklą. Koncertą rengė Detroito Lietuvos Dukterų draugija. Pirmininkė Jūratė Pečiūrienė, atidarydama koncertą, paminėjo, kad Detroito Lietuvos Dukterys mini savo 20 metų veiklos sukaktį ir apibūdino Dukterų veiklą. Koncerto dalyviai, kurių buvo daugiau 250, buvo pavaišinti užkandžiais, kavute ir naminiais kepsniais.

Dail. R. Zotovienė ir L. Strazdas modeliuoja Jūno Beach Lietuvos Dukterų draugijos ruoštoje Madu parodoje.

DRAUGAS

(USPS-161-000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, Legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of Legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$90.00. Foreign countries \$100.00.

Postmaster: Send address changes to Draugas – 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.

Pašto išlaidas mažinant, pakvitavimai už gautas prenumeras nusiuntiami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokėstį, atžymima, iki kada yra užsimokejęs.

DRAUGO prenumerata mokama iš anksto

	metams	1/2 metų	3 mėn.
JAV	\$90.00	\$50.00	\$30.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$100.00	\$55.00	\$35.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$50.00	\$35.00	\$25.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$55.00	\$35.00	\$30.00
Užsakant į Lietuvą –			
Oro paštu	\$500.00	\$250.00	
Tik šeštadienio laida	\$160.00	\$85.00	
Paprastu paštu	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida	\$55.00	\$35.00	

• Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
• Redakcija dirba kasdien nuo 8:30-4:00, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nesunaudotų straipsnių nesaugo. Juos gražina tik iš anksto susitarus. Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos prišunčiamos gavus prašymą.

LIETUVOS PILIEČIŲ
DĖMESIUI

Tarptautinės rašytojų organizacijos PEN Lietuvių centro valdyba savo pareiškime atkreipė Lietuvos piliečių dėmesį į tai, jog prez. A. Brazauskas 1993 m. gegužės 21 d. laiske Rusijos prez. B. Jelcinui pasiūlė Rusijai atlyginti tik tą žalą, kuri buvo padaryta Lietuvai nuo 1992 m. sausio 1 dienos, o ne per visą okupacijos laikotarpį, kaip

referendume reikalavo lietuvių tauta. Tautos valiai prieštaraujantis prezidento pasiūlymas, sakoma pareiškime, negali būti tarpvalstybinių derybų objektu tol, kol tauta konstituciniu būdu dėl to nepareikš kitokios savo valios. Tai paskelbė „Valsiečių laikraštis“ savo rugsėjo 20 dienos laidoje. (V.R.)

SVEIKINAM NAUJA
KRIKŠČIONI

Spalio 2 d., Dievo Apvaizdos bažnyčioje, kleb. kun. Viktoras Kriščiūnėvičius suteikė krikštą sakramentą Antanui Sontai, Al-donos ir Kęstučio Sontų sūneliui.

Im.

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyl. su Northwestern-unto diplomu, lietuviams sutarkys dantis už prienamą kainą. Pacientai priimami absoliučiai punktučiai. Susitarimui (kalbėt angliskai) tel. 708-422-8260

Kab. 312-735-4477;
Rez. (708)246-0067; arba (708)246-6581
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ – NERVŲ IR
EMOCINIS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ – AKIŲ LIGOS
3900 W. 95 St. Tel. (708) 422-0101
Valandos pagal susitarimą
Pirmd 3 v.p.p. 7 v.v. antird. 12:30-3 v.p.p.
treči. uždaryta, ketv. 1-3 v.p.p.
penkt. ir šešt. 9 v.v.-12 v.p.p.
6132 S. Kedzie Ave., Chicago
(312) 778-6969 arba (312) 489-4441
DR. K. A. JUCAS
ODOS LIGŲ SPECIALISTAS
GYDO ODOS AUGLIUS, ZAIZDAS IR
IŠSIPLIETUSIAS KOJŲ VENAS
KOSMETINĖ CHIRURGIJA

DR. JUVITA KERELIS
Dantų Gydytoja
3315 W. 55th St., Chicago, IL
Tel. (312) 476-2112
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL.
Tel. (708) 598-8101
Val. pagal susitarimą
Tel. kabineto ir buto: (708)652-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1 iki 8 v.v.
išskyrus treč. Šešt. 12 iki 4 val. p.p.

DR. PETRAS V. KISIELIUS
INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATOS
gydymas bei chirurgija
Kalbame lietuviškai
5635 S. Pulaski Rd., Chicago, IL
Tel. 312-565-1955
172 Schiller St., Elmhurst, IL 60126
708-941-2006
Valandos pagal susitarimą
Vakaras ir savaitgalis tel. 708-834-1120

DR. S. LAL
SPECIALYBĖ – VIDAUS LIGOS
7722 S. Kedzie, Chicago 60652
Tel. 312-434-2123
Pirmd 2 v.p.p. 7 v.v. antr. 9 v.v. - 12.
ketv. 12 - 4 v.p.p. penkt. 12 - 6 v.v.

LINAS A. SIDRYS, M.D.
Ophthalmologas/Akių Chirurgas
9830 S. Ridgeland Ave.
Chicago, Ridge, IL 60415
708-636-6622
4149 W. 63rd St.
312-735-7709

Kab. tel. (312) 471-3300
VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.,
Chicago, Ill. 60652

Cardiac Diagnosis, Ltd.
Marquette Medical Building
6132 S. Kedzie
Chicago, IL 60629
Tel. (312) 436-7700
RIMGAUDAS NEMICKAS, M.D.
S. PRASAD TUMMALA, M.D.

Širdies ir Kraujagyslių Ligos
Valandos pagal susitarimą

Namų (708) 584-5527
DR. ALGIS PAULIUS
ORTOPEDINIS LIGOS
CHIRURGIJA
6132 S. Kedzie, Chicago, Ill.
Tel. (312) 925-2670
1185 Dundee Ave., Elgin, Ill. 60120
Tel. (708) 742-0255
Valandos pagal susitarimą

DR. L. D. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
Optometristas (Kalba lietuviškai)
Tikrina akis, pritaiko akinius
2618 W. 71st St.
Tel. (312) 727-5149
Val. pagal susitarimą
Palos Vision Center, 7152 W. 127th St.
Palos Hgts, Ill. Ketr. val. 3-6 v.v.
Tel. (708) 448-1777

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATOS
CHIRURGIJA IR GYDYMAS
6132 S. Kedzie
Val. antr. 2-4 v.p.p. ir ketv. 2-5 v.p.p.
Šešt. pagal susitarimą
Vizitai apmokami Medicare
Kabineto tel. (312) 776-2880
Namų 708-448-5545
Priklauso Holy Cross ir
Palos Community ligoninėms

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
Specialybė – Vidaus ligų gydytojas
Kalbame lietuviškai
6165 S. Archer Ave. (prie Austin)
Valandos pagal susitarimą
Tel. (312) 585-7755

ARAS ŽILIOBA, M.D.
AKIŲ CHIRURGIJA
AKIŲ LIGOS
Good Samaritan Medical Center.
Naperville Campus
1020 E. Ogden Ave., Suite 310,
Naperville IL 60563
Tel. 708-527-0090
Valandos pagal susitarimą

KOMUNIZMAS ŽUVO, KOMUNISTAI GYVENA

FABIJONAS S. DAUKANTAS

Dar okupacijos laikais sovietinė Lietuvos aristokratija diegė išeivijoje mintį, kad ji esanti lyg raudonas ridikas – viduje raudonumo nesą. Lietuvai nepriklausomybę atgavus, raudonieji jau skelbėsi buvę baltieji ridikai – visą laiką priešinęsi tarybinei santvarkai, kur ir kaip galėję. Pagaliau tie, kuriems raudonumas buvo įsisunkęs iki kaulų, sugalvojo naują teoriją: įvairiose istorinėse situacijose tarp rezistencijos ir kolaboracijos nesą ne tik sienos, bet ir demarkacinės linijos. Sniečkaus išdavikiškai politikai pateisinti, išėmę iš visai kito istorinio konteksto, kaip pavyzdį jie kiša vyskupą Motiejų Valančių. Iš tikro Sniečkus buvo kolaborantas: vykdydamas Stalino valią, pasirašinėjo įsakymus tremti lietuvius į Sibirą, fiziškai naikino patriotinę Lietuvos inteligentiją, organizavo stribus vykdyti šlykščiausius nusikaltimus prieš lietuvių tautą. Vysk. Valančius, palaikydamas kontaktus su caro vietininkais, Lietuvoje vykdė rezistenciją: gelbėjo nuo kartuvių kunigus, gynė lietuvių tautą nuo rusinimo ir pravoslavizavimo, ją švietė ir auklėjo, organizavo slapta lietuviškų knygų gabenimą iš Prūsijos. Pagal „Lietuvių enciklopedijos“ duomenis, vysk. Valančius savo brošiūrose „dėvė konkrečią pasipriešinimo programą: nepriimti valdžios knygų, neleisti vaikų į valdžios mokyklas, nesiduoti gundomiems emigruoti į Rusiją, nepasitikėti valdžiai pasidavusiems kunigais ir neiti pas juos išpa-

žinties“ ir t.t. Kas bando Sniečką lyginti su Valančiumi ar Vytautu Didžiuoju, klastoja Lietuvos istoriją ir dengia lietuvių stalinistų padarytus nusikaltimus.

Rezistenciją nuo kolaboracijos skiria ne demarkacijos linija, ne siena, o bedugnė. Komunizmas žlugo, Lietuva atgavo nepriklausomybę, bet tūkstančiai lietuvių komunistų paliko. Klausimas „kiek Lietuvoje komunistų?“ panašus į klausimą „kiek Amerikoje lietuvių?“ Vieniems Amerikoje milijonas lietuvių, kitiems – 50,000, žiūrint, kaip kas lietuvių supranta. Iš 200,000 sarašinių komunistų, prez. Algirdo Brazausko teigimu, „tikrų“ komunistų buvo 3%. Tai sudarytų 6,000 asmenų. Dalis jų po nepavykusio 1991 metų pučo pasitraukė iš Lietuvos, kiti, apsirūpinę partijos turtu, nuėjo į įvairius verslus, mafiją ar pensiją, bet daugiausia įsitvirtino valdžioje: centrinės valdžios ministerijose ir kitose struktūrose, savivaldybėse, buvusiu kolchozų viršūnėse. Visi šitie sudaro valdančiosios partijos stuburkaulį.

Komunizmas žlugo, bet „tvirtieji“, kuriuos prezidentas vadina „tikraisiais“ komunistais, paliko. Kaip anksčiau oficialioji partija taip dabar „tikrieji“ ir toliau liaudį stengiasi išlaikyti drausminga. Stebėtina, kad ne tik išeivijos politologai, bet ir opozicija Lietuvoje nesuprato, kodėl partija ir vyriausybė įvykusiame referendume pasirinko boikoto taktiką. Pats presiden-

tas viešai pareiškė, kad „Aš nebalsuosiu“. Tai buvo ženklas „tikriesiems“ sustiprinti budrumą, kad referendumą laimėtų boikotu. Juk referendumas buvo įstatymiškai patvirtintas ir normalioje demokratijoje prezidentas negalėjo agituoti, kad tauta įstatymą boikotuotų. Galėjo raginti balsuoti NE. Bet valdančioji partija buvo mirtinai nusigandusi, kad su referendumu gali pasibaigti jos valdžia. Atėjusių prie urnų balsuotojų slaptuose rinkimuose kontroliuoti nebegalima. Todėl svarbu buvo, kad jie į balsavimų būstines visai neateitų. Per penkiasdešimt metų komunistinės sistemos įvairioji baimė tautoje nėra išgaravusi. Referendumo pralaimėjimą nulėmė ne tautos sąmoningumas, kaip aiškina valdančioji partija, bet baimė. Daugumas žmonių bijojo pasirodyti, kad eina prieš galia turinčiųjų valią.

Seimo rinkimus 1992 metais laimėjusi partija negaišta laiko, stiprindama apgriautas savo struktūras. Dar praėjusią vasarą partijos vicepirmininkas Gediminas Karosas „Tiesoje“ įrodinėjo, kad profesionalai vyriausybėje turi būti pakeisti partiečiais, nes jie geriau už profesionalus supranta partijos politinius siekius ir geriausiai gali atlikti vyriausybės uždavinius.

Prieš šitą pareiškimą jau buvo prasidėję ir vėliau sustiprinti pakeitimai vyriausybėje, diplomatinėje tarnyboje, informacijos struktūrose. Padidintas ministrų skaičius, saviškai susodinti ir radio ir televizijos viršūnės, masiškai savaisiais keičiami ambasadoriai. Seimo patvirtinimo, kaip Amerikoje senato, jiems nereikia. Kad skiriami „saviškiai“, abejoti netenka. Taigi ir dabar laikomasi nuostatos, kurią anais „stagnacijos“ laikais „Vagos“ leidyklos direktoriai išsakė liūdnos atminties kultūros ministras Juozas Banaitis: „Idėjinius leidyklos uždavinius gali spręsti tik idėjiskai užgrūdinti ir mūsų santvarkai atsidavę žmonės“. Partietiskame galvoje daug pažangos nepadaryta.

Sunku įsiskverbti į „tikrųjų“ vidų ir suprasti jų sielą. Jie save laiką lojaliais Lietuvos piliečiais ir savo praeitį teisina taip, kaip komunistinės Lenkijos buvęs diplomatas Marian Zacharski, kuris už šnipinėjimą Maskvai Amerikoje buvo areštuotas, įkalintas ir paskui iš Amerikos išvartas. Aprašydamas tą įvykį „New York Times“ žurnalistas William Safire paliečia ir mums lietuviams jautrią temą: ar okupuotame krašte okupanto pavestus uždavinius vykde aukš-

POLITINĖS PARTIJOS LIETUVOJE

Š.m. spalio 7 d. Eltos atsiųstame pranešime rašoma apie šiuolaikines politines partijas ir organizacijas. Informacija bus idomi ir mūsų skaitytojams, todėl ją čia ištiesi spausdiname.

Teisingumo ministerija nepateikė Lietuvos Laisvės Lygos pareiškimo įregistruoti ją politinę organizaciją. Lygos vadovybė negalėjo pateikti duomenų apie narių skaičių. Ji pasiliks, kaip ir iki šiol, visuomeninė organizacija.

Nepateikusios reikalingų dokumentų, į politinių partijų ir organizacijų sąrašą nepateko ruggjūčio pabaigoje apie įsikūrimą pasiskelbusios Teisingumo bei Himno partijos. Visos jos neteko teisės dalyvauti kitų metų pavasarį vykšančiuose saviturinčiųjų rinkimuose.

Socialistų partija, įsikūrusi taip pat šiame, Teisingumo ministerijoje apskritai neregistruota ir neturi jokio oficialaus statuso.

Šiuo metu Lietuvoje yra 18 politinių partijų ir organizacijų. Pagal Seimo Informacijos analizės skyriaus patikslintus duomenis jų vizitinės kortelės atrodo taip:

1. Lietuvos Demokratinė darbo partija. 1989 m., atsisakyus nuo TSKP, įregistruota savarankiška LKP, 1990 m. po reorganizacijos pakeitė pavadinimą ir įregistruota LDDP vardu. Turi daugiau kaip 8,000 narių. Pirmininkas – Adolfas Šleževičius.

2. Lietuvos Demokratų partija. Įkurta 1902 m., atkurta 1989 m. vasario 5 d. Apie 1,800 narių. Pirmininkas – Saulius Pečiulėnas.

3. Lietuvos Socialdemokratų partija. Įkurta 1896 m., atkurta 1989 m. rugpjūčio 12 d. Daugiau kaip 700 narių. Pirmininkas – Aloyzas Sakalas.

4. Lietuvių Tautininkų są-

ti valdininkai vėliau, kraštui atgavus laisvę, gali save vadinti lojaliais savo krašto piliečiais. Marian Zacharski viešu pareiškimu įrodinėja, kad jis buvęs lojalus Lenkijos pilietis ir, kaip profesionalas saugumietis, vykdęs legalios Lenkijos vyriausybės pavardimus. Žurnalistas Safire tam klausimui siūlo tokį atsakymą: „Ne, Zacharski lojalus Lenkijai nebuvo. Jis žinojo dirbęs savo krašto pavergėjui ir prieš savo krašto intresus, ir jo ištikimybė buvusi skirta Maskvai“.

Ar Zacharskio pavyzdys netinka ir mūsų „tikriesiems“?

junga. Įkurta 1924 m., atkurta 1989 m. kovo 11 d. Apie 1,500 narių. Pirmininkas – Rimantas Smetona.

5. Lietuvos Krikščionių demokratų partija. Įkurta 1904 m., atkurta 1990 m. sausio 28 d. Apie 8,500 narių. Pirmininkas – Povilas Katilius.

6. Lietuvos Humanistų partija. Įkurta 1990 m. balandžio 7 d. Narių skaičius nežinomas. Pirmininkas – Leopoldas Taravicius.

7. Lietuvos Žalioji partija. Įkurta 1989 m. liepos 15 d. Narių skaičius nežinomas. Pirmininkas – Rimantas Astrauskas.

8. Lietuvos Valsčių partija. Įkurta 1922 m., atkurta 1990 m. Lietuvos Valsčių sąjungos pavadinimu, 1994 m. birželio 23 d. perregistruota į Lietuvos Valsčių partiją. Apie 400 narių. Pirmininkas – Albinas Vaižmužis.

9. Nepriklausomybės partija. Įkurta 1990 m. spalio 20 d. Daugiau kaip 300 narių. Pirmininkas – Valentinas Šapalas.

10. Respublikonų partija. Įkurta 1922 m., atkurta 1991 m. sausio 26 d. Narių skaičius nenurodomas. Pirmininkas – Kazimieras Petrakis.

11. Lietuvos Liberalų sąjunga. Įkurta 1990 m. lapkričio 25 d. Apie 700 narių. Pirmininkas – Šarūnas Davainis.

12. Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai). Įkurta 1993 m. gegužės 1 d. Daugiau kaip 16,000 narių. Pirmininkas – Vytautas Landsbergis.

13. Lietuvos Protėvių atgimimo partija. Įkurta 1993 m. vasario 7 d. Apie 400 narių. Partijos pirmininkas – Juozas Ramanauskas.

14. Lietuvos Centro sąjunga. Įkurta 1993 m. birželio 5 d. Apie 500 narių. Pirmininkas – Romualdas Ozolas.

15. Tautos Pažangos partija. Įkurta 1916 m., atkurta 1994 m. liepos 27 d. Pirmininkas – Egidijus Klumbys.

16. Lietuvos Politinių kalinių ir tremtinių sąjunga. Įkurta 1991 m. birželio 4 d. Turi apie 85,000 narių. Pirmininkas – Balys Gajauskas.

17. Lietuvių Nacionalinė partija „Jaunoji Lietuva“. Įkurta 1927 m. (Tautinio jaunimo sąjunga „Jaunoji Lietuva“), atkurta 1988 m., kaip Tautinė organizacija „Jaunoji Lietuva“, nuo 1994 m. liepos 17 d. – partija. Apie 1,000 narių. Pirmininkas – Stanislovas Buškevičius.

18. Lietuvos Laisvės są-

Prasiveržė gėrio „Versmė“

Per pastaruosius kelis dešimtmecius Amerikoje į gerąją pusę smarkiai pakrypo pagarba žmogaus teisėms. Jau nekalbant apie rasinių ar tautinių mažumų, o taip pat moterų, teises, daug atlikta padėti žmonėms su įvairiomis fizinėmis bei protinėmis negaliomis. Nors dar daug liko nepadaryta, vis dėlto įvyko daug pasikeitimų, kad šiems likimo nuskriaustiesiems palengvėtų kasdienybė.

Esame visiškai įpratę savo tarpe – gatvėse, parduotuvėse, įstaigose – kasdien sutikti su įvairiomis negaliomis žmones. Daug kur įrošiamos specialios vietos automobiliams pastatyti, platesnės durys, kad būtų galima įvažiuoti vežimėliu, nutiesti takai su paukščių apatinimais, kad laiptai nesudarytų sunkumų negalintiems įsitipti. Mūsų vaikai, mokylose mokomi kartu su nesveikaisiais, nuo mažens išmoka atpažinti kito asmens negalias, padėti silpniesiems, nepajėgiantiems. Nors galbūt kai kam nėra labai malonu savo aplinkoje matyti ir bendrauti su ne visai „normaliais“, bet visi supranta jų teisę gyventi kaip galima normalesnį gyvenimą. Ypač tos tolerancijos yra išmokysios mūsų jaunosios kartos, nors vyresnieji lietuviai kartais dar vis nepajėgia atsisakyti, iš anapus Atlanto atsivežtų, neigiamųjų pavyzdžių.

Kaip po nepriklausomybės atgavimo į Lietuvą pradėjo nuvykti daugiau jaunesnio amžiaus lietuvių, gimusių ar bent augusių šiame krašte, juos nepaprastai nustebino netolerantiškumas žmonių su negaliomis atžvilgiu. Akli, kurti, paralyžė, negalintys kalbėti ar vaikščioti vaikai ir jaunuoliai dažniausiai buvo atskirti nuo „normaliosios“ visuomenės ir uždaryti į specialias mokyklas, internatus. Tėvai net nenorėjo prisipažinti, kad jų vaikas yra su protine ar fizine negalia. Galbūt tai buvo okupacijos metų įkvėpta galvosena, kad komunistinėje sistemoje visi individai yra sveiki, protingi – be jokių trūkumų. Galbūt tai galvosena nežlugo kartu su komunizmu, bet sveikiam iš užjūrio tokios

paziūros kėlė tik nusistebejimą ir net pasipiktinimą. Vietiniams lietuviams buvo tolygiai nesuprantama, kaip galima bendrauti su „tokiais žmonėmis“, tarytum lygūs su lygiais.

Ketveri nepriklausomybės metai Lietuvoje atnešė daug pasikeitimų. Ne visas keitėsi gera linkme, bet yra ir daug labai pozityvių reiškių. Vakarų pasaulio įtaka ne vien neigiamas „madras“ bruka, tiek dešimtmečių nuo to pasaulio atitvertiems lietuviams. Nors labai lėtai, keičiasi pažiūra ir į žmones su negaliomis.

Neseniai Vilniuje pradėjo veikti ypatinga mokykla – pirmoji tokia Lietuvoje. Apie ją buvo šiek tiek rašyta ir „Drauge“, bet gan plačiai mokyklą aprašo „Valsčių laikraštis“, š.m. rugsejo 27 d. laidoje (B. Šaknys, „Dievo dovanota“). Mokyklos vardas – „Versmė“. Joje po vienu stogu mokosi sveiki, gabūs vaikai ir tie, kuriuos gamta – arba likimas – vadiname, kaip norime, mėskaudė. Mokykloje yra 122 vaikai, nuo darželio iki 6 klases. Tai, galima sakyti, eksperimentinė mokykla, nes ir dabar Lietuvoje veikia 48 mokyklos įstaigos, kuriose vaikai su negaliomis yra izoliuoti, atskirti nuo sveikųjų.

„Versmės“ mokyklai vadovauja Elvyra Galkienė. Mokyklai personalą sudaro pasauliečiai ir vienuolės. Darbas vyksta labai sėkmingai, mokykla auga, nes toks sveikųjų ir su negaliomis vaikų bendravimas duoda abipusę naudą, kurią labai vertina ir tėvai. Sveikieji įgyja daugiau kantrybės, švelnumo, užuojautos ir tolerancijos; „specialiesiems“ vaikams suteikiama proga atsiskleisti, mokytis tikros mokyklos aplinkoje. Jie pratinami nesigėdyti savo negalių, dirbti pagal savo sugebėjimus, pasiekti kaip galima geresnius rezultatus. Mokykloje yra ir Maldos kambarelis, kuriame randa progą susikaupti ne tik pedagogai, bet ir mokiniai. Be abejo, „Versmės“ darbas yra su dėmesiu stebimas ir kitose Lietuvos vietose. Galbūt netolimoje ateityje tokių gėrio „versmių“ Lietuvos vaikams prasiverš ir daugiau.

junga. 1992 m. įregistruota kaip visuomeninė politinė įstaiga, nuo 1994 m. rugpjūčio

28 d. sąjunga. Narių skaičius nenurodomas. Pirmininkas – Vytautas Gustauskas.

Valdas Adamkus ir ALTo Centro valdybos pirm. Grožvydas Lazauskas pasidaina mintimis „Draugo“ suaktyviniame bankete rugsejo 25 d. Martini-que salėje.

Nuotr. Jono Tamulaičio

VAKARAI Į RYTUS, RYTAI ATGAL – IR VĖL ATGAL

VYTAUTAS VOLERTAS

5

– Labai gerai, labai gerai! Galėsime pabendrauti, – kalbėjau ir šiek tiek rūpinausi. O Stasės veidas tiek surimėjo, kad net nusigandau.

– Suradau tave, nes man reikia tavo patarimo, – prabilo ji.

– Žinoma, žinoma! – truputį sutrikau, kad pasigedo mano išminties. – Kas yra?

– Rengiuosi iškelti. Ką į tai pasakysi?

Dieve mano! Ką sakyti, kaip sakyti? Gal būtų geriau – sia pabėgti?

Už ko rengiesi iškelti?

– Už Varankos.

– Kuris mums gimnazijoje kūno kultūrą dėstė?

– Taip. Turi pakenciamą tarnybą, rimtas. Ir laikas patogus. Vokiečiai išgelbėjo.

– Žinoma, žinoma... Atrodo, kad laikas patogus.

Iš tikrųjų – taip man atrodo. Ir tik šitokias nuomones grįždau iš visų sutinkamų, labai išmintingų ir tik šiaip sau išmintingų. Atėję vokiečiai buvo laikomi išgelbėtojais ir niekas netikėjo, kad lietuvių tautai jie nerodys didelės meilės. Nusivylimas atriedėjo greitai.

Lietuvos policijos vadu Laikinoji Lietuvos vyriausybė paskyrė Vytautą Reivyti, „Aušros“ bendradarbio ir knygnešio Stanislovo Reivyčio sūnų. Policijos darbu jis buvo gerai pasiruošęs, baigęs Aukštąją Kauno ir Berlyno policijos mokyklą. Nepriklausomoje Lietuvoje ejo įvairias policines pareigas. Bolševikams 1940

m. okupuojant Lietuvą, buvo Geležinkelių policijos viršininko padėjėjas. Nuo okupantų pabėgo į Vokietiją.

Mano giminaitis Balys Muliulis, taip pat tarnavęs Geležinkelių policijoje, gal buvo su V. Reivyčiu pažįstamas, nes tapo Policijos štabo vienu iš trijų budintųjų valdininkų. Darbe pakaitomis jis turėdavo atsirasti tai rytą, tai po pietų, tai vidurnaktį. Iš Tvirtovės alėjos keliauti į Donelaičio ir Gedimino gatvių sankryžą, į Policijos štabą, buvo sunkoka. Pradėjo iškoti patogesnės vietos apsigyventi ir laimingai užtikio laisvą butą Donelaičio gatvės 42 numery, gerame kiemo name, antrame aukšte. Taip ir įsikraustė šalia Finansų ministerijos pastato, priešais Lietuvos banką, visai arti Karo muziejaus. Pats Kauno centras!

Išsikraustė Muliuliai ir mane įkraustė. Gavau didoką kambarį su balkonėliu, bet iš jo galėjau matyti tik kitą balkonėlį, priešais esantį. Su ten stovinčiu žmogum būtų buvę galima rankomis pasikratyti, bet tasai balkonėlis priklausė kažkuriai svarbiai teatro šokėjai. O ta balerina, man dėl to nesidžiaugiant ir nelūdint, nepardė jokio noro, kad su menku studentėliu užmegztų net ir labdaringo pobūdžio ryšį. Buvome ir likome nepažįstami.

Prie šio balkonėlio išsilaikiau ištisus trejus metus, su giminėmis rečiau barmamas, dažniau gražiai sutardamas. Mūsų santykiai buvo gal net stiprokai geresni, kaip vidutiniški giminiių santykiai, sprendžiant pagal įvairias statistikas, iš pažįstamų mano paties nugirtas. Klausydavau, tylėdavau ir galvodavau – esu laimingas, dorais giminėmis apdovanotas.

Bolševikmetyje buvau apčiuošinęs savo antrųjų metų studijas. Darbas Mokesčių inspekcijoje, tardymas, įkalinimas... Ryžausi padėti ištiesinti, tačiau be darbo gyventi negalėjau. Reikėjo giminėms mokėti už tą didoką kambarį su mažos naudos balkonėliu, reikėjo ką nors

valgyti, kaip nors apsirengti. Nenujautėme laukiamų, iš Vakarų Europos atneštų smagumų – nebus valgio be kortelių ir su kortelėmis, nebus rūbų, nieko, vai nieko, nebus, pinigais taps beverčių, bet vis tiek jo šiek tiek reikės – nenujautė joks gudruolis. Ir štai tada atsirado nauja mada: taip išpopuliarėjo vokiečių kalba, kad norintiems jos mokytis ne užtekto miesto mokyklose klastų. Vakariniai kursai kurseliai pradėdantiems ir pažengusiems, jauniems ir seniems... Tuojau mečiau Mokesčių inspekcijoje darbą ir tapau vokiečių kalbos mokytoju. Pamokų skaičių ir jų laiką galėjau pats nusistatyti. Universiteto studentui tai buvo ideali padėtis.

Mano giminė nei arti, nei toli, nebuvo jokio svetimo kraujo. Tiesa, kai kurie išmintingieji mokslininkai tvirtina, kad visa Seirijų apylinkė su žmonėmis, ežerais, upeliais, kalniukais ir lakštingalomis esanti jotvingiška. Net ir mano pavardė atėjusi iš jotvingiškos „Olerta“. Bet vokiečių kalboje buvau šiek tiek toliau prasiškęs, nes visada galvojau, kad inteligentui yra verta (net būtina!) liežuvį įpratinti į svetimus žodžius. Todėl ir po gimnazijos kiekvieną vakarą stengdavau bent keliolika minučių vokiškai paskaityti. (Stengdavau... Deja, nebuvo toks šventas, kad visus ryžtus tesėčiau – mano „kiekvieną vakarą“ pasidarė gal kas antras ar kelintas vakaras. Bet bridau pirmyn.)

Gal trečią savo „profesorinimo“ dieną pertraukos metu mokyklos koridoriuje sutikau didelio ūgio pliką, pagyvenusį, labai ilgais, žilais ūsais bei greito žingsnelio žmogų, taip pat mokytoją. Mane vokiškai užkalbino susipažinti ir paklauso, iš kur esu kilęs. Paminėjau Alytų ir paklausiau negudriai:

– Wissen Sie Alytus? (Žinote Alytų?)

– Mein Lieber! Kennen Sie Alytus! (Mielasis! Ar pažįstate Alytų?) – pataisė. Vaje, vaje! Užsiliepsnojavau,

nuraudau... Taigi nebuvo dar verta su vokiečių kalba girtis, reikėjo laikytis atsargiai.

Tasai ūsuotas, į akis krinantios išvaizdos žmogus buvo Juozas Januškevičius, filologijos daktaras, jau pasiekęs 79 metus amžiaus (gim. 1862 m.), bet labai žvalus ir vikrus. Dr. Januškevičius gerai žinojo klasikinę ir kelias modernias kalbas, anksčiau direktoriaus gimnazijoje, mano susipažinimo metu jau pensininkas, į vokiečių kalbos kursus atėjęs dirbti kaip į pramogą, kad pagąsdintų tokius drasuolius kaip aš. Po aštuonerių metų jį sutikau jau JAV, Philadelphijoje. Tekdavo artimai bendrauti iki amžiaus galo. O amžiaus buvo gražus, mirė sulaukęs 99 metų. Visada sveikas, greitas išėjo marčiai pirkti gėlių, kad gimtadienį jį pasveikintų. Vėre kiemo vartelius ir šis vikruolis prie jų suklupo. Amžinai. Dr. J. Januškevičius buvo jdomus asmuo (kai kur kontraversiškas), savo atmintį išsaugojęs nepaprastai daug žinių, tačiau likusiems jų neperdavęs nei prisiminimų, nei kokia kokia forma. Vėliau, jau Philadelphijoje, klausydamasis jo pasakojimų, ragindavau juos užrašyti, o jis atsakydavo:

– Rašyk, kolega. Aš kalbėsiu.

Jis liudijo ir Bažnyčios institucijose, jau Amerikoje gyvendamas, kai buvo vedama palaimintojo vysk. Matulaičio byla. Dr. Januškevičius į asmeniškai pažinojo. Visą savo amžių buvo nepaprastai aktyvus. Nuo 1889 m. bendradarbiavo spaudoje, buvo vokiečių enciklopedijoje (Herder) atsakingas už rusų ir lenkų skyrius. Kai paskutiniuosius savo amžiaus metais ilgoką gabalą atėdavo pėstias aplankyti, po jo patrauklių išsipašakojimų turėdavau į namus palydėti, kad nepaklystų. (Palaidotas Riverside, NJ, Šv. Petro kapinėse.)

(Bus daugiau)

DAIL. PRANUI DOMŠAIČIUI 114 METŲ

Domšaičio meno darbų parodos proga

Dail. Pranas Domšaitis gimė 1880 metais Kursių kopose, lietuviškoje šeimoje. Šio lietuvių kilmės plačiai pagarsėjusio dailininko kūrybos ir gyvenimo kelias tęsiasi nuo gimtojo Kropių kaimo Klaipėdos krašte iki tolimiausio Cape Town Afrikos pietinio kampo.

Pranas Domšaitis studijavo Karaliaučiaus karališkojo meno akademijoje, po to Berlyne, Paryžiuje, Florencijoje. Dailininkas kelią tęsė per Norvegiją, Rusiją, Olandiją, Rumuniją, Turkiją, stabtelėdamas Konstantinopolyje. Vienoje, Miunchene ir Berlyne turėjo savo darbų parodas, jo paveikslų išsigijo Berlyno valstybinė galerija. Pradėjus bruzdėti naciams, Domšaitis buvo jų nepageidaujamas kaip modernus impresionistas ir pasitraukė į Šveicariją, ten jo darbai buvo žinomi. Retkarčiais atvykdavo į Lietuvą. Užaugęs ir brendęs ūkyje (meno studijas pradėjo būdamas 25 metų), Domšaitis suaugo su gamta, ją perkeldamas ant drobės su ramiais Lietuvos gamtovaizdžiais, ramiais spalvomis. Atvykdavo į Lietuvą, pasiilgęs pajūrio kopų ir žemaitijos vietovaizdžių, beieškodamas savęs savam taptybos mene. Iš Turkijos pasiekė Pietų Afriką. Čia buvo laikomas geriausiu dailininku, galerijos ir muziejai bei pavieniai asmenys išsigijo jo kūrinius. Pietų Afrikoje ir užbaigė savo žemišką kelią 1965 metais. Jo žmona, operos solistė Adelheid Domšaitis Žvironas, likusi Domšaičio meno turta atgabeno į Havajus.

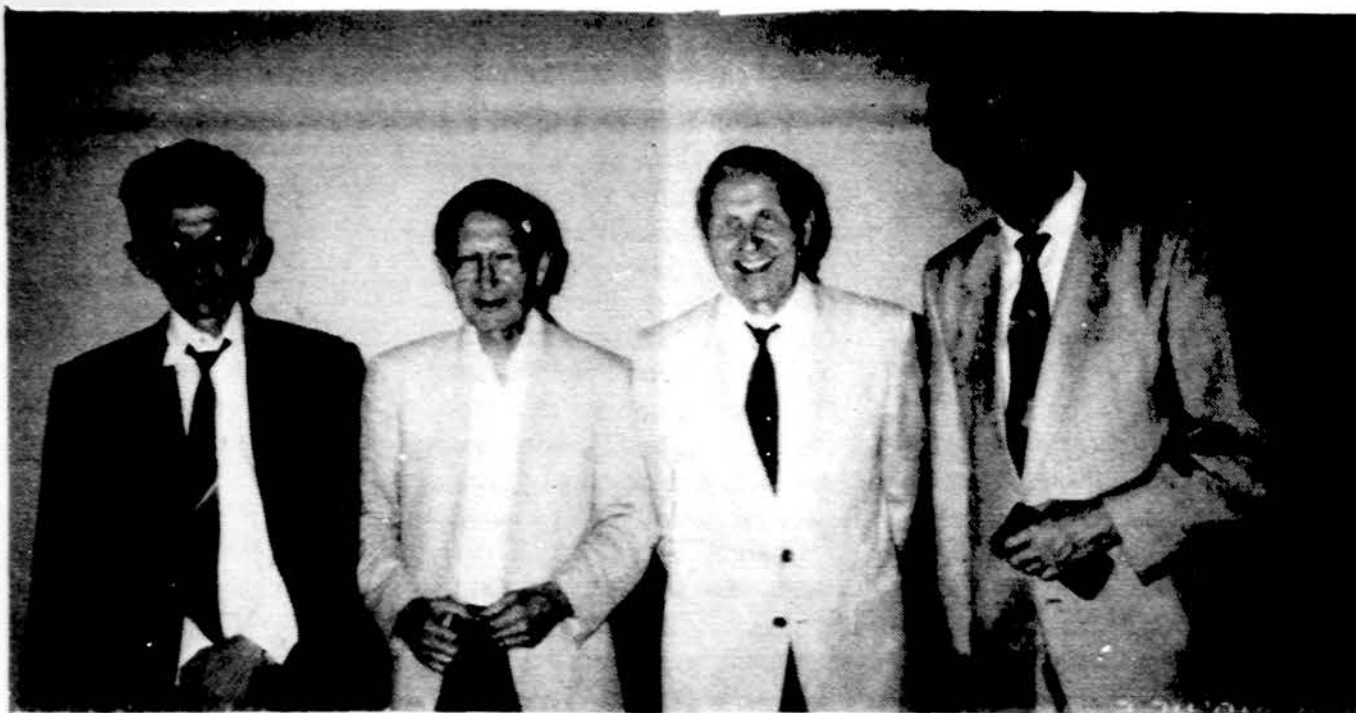
Pirmoji pomirtinė dail. Prano Domšaičio meno darbų paroda buvo Pietų Afrikos Valstybinėje galerijoje, Cape Town 1966 m. Buvo išstatyti 205 paveikslai. Antroji žymi paroda įvyko Vokietijoje 1970 metais, atidarant naują „Kunsthalle Bielefeld“. Čia buvo išstatyti 54 darbai. 1978 metais įvyko Domšaičio darbų paroda Havajų universiteto meno galerijoje, Honolulu mieste, kur buvo išstatyti 80 darbų. Ši paroda ir atkreipė lietuvių dėmesį. Dail. A. Valska kreipėsi į Lietuvių fondą, kad sukurtų dail. Prano Domšaičio meno darbų parodą. Jis yra vienas iš daugelio dailininkų Europoje, išskaitant apie 760 paveikslų, šikų knygiutes, akvareles ir pastelės darbus, nupirko ir perkėlė į Čikagą.

išskyrus 46 paveikslus, kuriuos Adelheid Domšaitis Žvironas prašė palikti jos namuose Havajuose iki jos mirties.

Tuo metu išeivijos kultūrininkai ir meno garbintojai labai apsidžiaugė ir šį LF žygį aukštai įvertino. K. Bradūnas klausė: kodėl mes taip vėlai atkreipėme dėmesį į šį, lietuvių vardo neatsisakiusį, didelį dailininką? LF sudarė meno globai patarėjų komitetą iš dailininkų, kurie patarė, kaip šį meno turta tvarkyti. Kūriniai buvo dokumentuoti, sudarytos nuolatinės ir laikinos kolekcijos, atrinkta maža dalis restauravimui ir pardavimui. Atrinkti 181 paveikslai, nuvežti į Lietuvą ir perduoti Lietuvos Meno muziejui su mintimi, kad jie ras vietos Domšaičio gimtajame krašte Klaipėdoje. Lietuvoje Domšaičio darbai buvo restauruoti, įreminti ir suruoštos parodos Vilniuje bei Klaipėdoje. Šiuo metu jie yra Vilniuje. Apžvalgines Domšaičio darbų parodas buvo suruoštos Čiurlionio galerijoje Čikagoje, Lemonto PL centre, Čikagos kolegijoje. Keletas darbų susipažinimui pasiekė ir Los Angeles, CA. LF ruošia keletą šimtų Domšaičio darbų nugabenti ir perduoti Lietuvos muziejams, kai muziejai bus decentralizuoti ir kai Klaipėda bus pasiruošusi juos priimti specialiai įrengtoje Domšaičio galerijoje. Atrinkta maža kolekcija pasiliks Amerikoje, LF globoje ir bus saugojama Lemonte, Pasaulio lietuvių centre.

Adelheid Domšaitis Žvironas mirė 1992 m. Havajuose. LF stengėsi atgauti likusius Domšaičio paveikslus, už kuriuos buvo sumokėta. Tik ką gauti 27 paveikslai, kurie dar nebuvo matyti parodose. Šie darbai bus rodomi spalio 21 d. įvykstančioje, ilgai lauktoje, dail. Prano Domšaičio meno darbų parodoje, kartu su kitais specialiai atrinktais darbais, iš viso apie 70 paveikslų. Jų tarpe bus išstatyti darbai, jau anksčiau atrinktų specialios komisijos parduoti. Tai reta proga, kai Domšaičio darbas ne tik bus galima pasigėrėti, bet ir juos išsigyti. Paroda rengia LF sudarytoji komisija iš Lietuvių muziejaus darbuotojų. Komisijai vadovauja D. Šleniė.

Dail. Pranui Domšaičiui šiemet sukako 114 metų (nuo jo gimimo). Jis yra vienas iš daugelio dailininkų Europoje, išskaitant apie 760 paveikslų, šikų knygiutes, akvareles ir pastelės darbus, nupirko ir perkėlė į Čikagą.

I Laisvės fondo studijų dienų metu Mastaičiuose š.m. liepos 22 d. Iš kairės: Juozas Tumelis, Juozas Tumelis, dr. Kazys Ambrozaitis ir adv. Jonas Kairevičius.

BALFO AUKSINIAM JUBILIEJUI ARTĖJANT

ANTANAS JUODVALKIS

Bolševikiniais rusams 1940.VI.15 d. okupavus Lietuvą, Amerikos lietuvių politinės organizacijos susitarė ir įsteigė Amerikos lietuvių tarybą (ALTA), kuri stoji ginti Lietuvos interesus Amerikos vyriausybėje. Karui baigiantis ir atsiradus pabėgėliams Vokietijoje, ALTA įsteigė Bendrą Amerikos lietuvių šalpos fondą (BALFO), kuris padėjo organizuoti šalpos ir remti reikalingas pagalbas. BALFO teikiama pa-

vietoje, o kadaise nepageidaujamas Hitlerio, susilaukę mažesnio dėmesio Vakaruose. Iki šiol nepavyko surasti galerijos, kuri Domšaitį išskirtų pasaulinėje meno rinkoje, kaip daugelį kitų impresionistų. Išimtis buvo Pietų Afrikoje, kur jis ilgą laiką dirbo, ten galerijos ir muziejai jo varda garsino.

Ko šiandien vertas Domšaičio meno darbas? Atsakyma gali duoti tik parodos lankytojas. Kolekcionierių rinkon patekę paveikslai gali būti dirbtinai būdu pervertinti ar neįvertinti. Kūrėjai dažnai nesamoningai iškūnia savo kūrinį gyvenamojo laikotarpio žymes, nes kūrinių neįmanoma izoliuoti nuo gyvenamosios aplinkos. Domšaičio kūryboje matome ramių žemaitijos vaizdus, matome Konstantinopolio bokštus, matome Afrikos beveides moteris ir lietuvių priešiškas Afrikos laukų bei kelių spalvas. Domšaitis, kaip ir daugelis dailininkų, keitėsi tematika, gamtos bei žmogaus figūrų, namų bei gyvulių vaizdavimo formomis ir spalvomis. Tarp to įvairumo parodos lankytojas ras savo akiai ir skonui patinkančią, o gal ir nuostabią, vaizdų ir tikrų staigmenų Domšaičio kūryboje.

Kazys Ambrozaitis

galba nuo 1946 m. ėjo per Lietuvos Raudonąjį kryžį (LRK) ir 1946-49 m. iš BALFO gauta 70 proc. daiktinių gėrybių, išdailintų per LRK.

Gyvenusieji Vokietijos stovyklose gerai prisimename per Raudonąjį kryžį gautas gėrybes, tik nieko, arba labai mažai girdėjome apie BALFą ir jo veiklą, kad LRK dalinamos gėrybės buvo BALFO pastangomis surinktos iš Amerikos lietuvių šelpėjų karo pabėgėlių. Daugeliui pabėgėlių gauta parama buvo gyvybinės reikšmės.

Prasidėjus masinei emigracijai į kitus kraštus, Vokietijoje liko ligoniniai ir dėl įvairių priežasčių negalėję išvykti žmonės. BALFO parama buvo teikiama ir net praplėsta į kitus kraštus, nes karo metu labai daug lietuvių nukentėjo ir buvo reikalingi paramos. Ilgainiui BALFO valdyba surado slaptus kelius ir būdus suteikti paramą į Sibiro gulagus ištremtiems lietuviams, suvalkų trikampyje Lenkijos okupaciją nešantiems tautiečiams ir net Pietų Amerikoje skurstantiems tėvynainiams.

BALFO valdybos pastangomis buvo gauta parama pinigais ir gėrybėmis iš JAV valdžios, kariuomenės vadovybės ir kai kurių šalpos darbų užsiimančių religinių organizacijų. Priėmus emigracijos įstatymą, per turimus kontaktus BALFO valdyba reikšmingai prisidėjo prie afidavimų sudarymo, neturintiems giminių Amerikoje. Tokiu BALFO-NCWC patarnavimu teko pasinaudoti ir čia rašančiam, kuris su žmona ir 2 metų sūneliu atvyko į New Yorką, o iš ten, jam parūpinus bilietą, pasiekė į Čikagą.

Tokiais ir kitokiais patarnavimais pasinaudojo daugelis lietuvių, kurie, neturėdami giminių, negalėjo emigruoti. Kai kurie

atvykę ir gerai įsikūrę, pamiršo geradarį BALFą ir atitolo nuo jo. Pirmiršo anas skurdžias ir neįvertinęs praleistas stovyklos dienas, o BALFO veikėjai ir šiandien atlieka didelį šalpos darbą, nežūrint naujai įsistigusių specifinių klubų, kurie remia vieną kurią paramos reikalingą sritį. BALFO vadovybė remia visus paramos reikalingus, nesiskirstydama į religinį ar politinį vargšą nusiteikimą.

BALFas jau 50 metų rūpinasi tautiečių šalpa, pradedant Sibiro gulagais ir tremtiniais, gyvenančiais visose Rusijos srityse ir negalinčiais sugrįžti į savąją tėvynę, nes Lietuvos bolševikinė vyriausybė, ištremtųjų ūkius ar namus yra padovanojusi savo bendrams. Dar ir šiandien BALFO geradarė ranka pasiekia ne tik šviesiosios šalpos vargštančius, bet ir į tėvynę įvairiais laikais ir keliais sugrįžtančius paliečius tautiečius, senelius. BALFas dar yra labai ir labai reikalingas ir jo darbai remtini.

Kiekvienais metais spalio mėnesį dešimtys BALFO darbuotojų išeina į gatves ir namuose lanko tautiečius, primindami pareigą, prisidėti nors ir kuklia auka. Taip BALFas jau išilka 50 metų ir ruošiasi švesti aukštinį veiklos jubiliejų. Šia proga, prisimename BALFO vadovus ir kukliuosius darbuotojus, kurie jau iškeliavo Amžinybėn, atlikę savo garbingą pareigą artimui ir tėvynei. Gerbiame nepavargstančius dabartinius vadovus-es ir lenkiame prieš juos savo pavargusias galvas.

Tenepitruksta geraširdžių aukotojų ir darbininkų, nes dar daug vargo yra bolševikų valdomoje tėvyneje. Dabartinei BALFO ilgametei pirmininkei Marijai Rudienei ir visiems valdybos nariams bei talkininkams, auksinės sukakties proga, linkime sveikatos ir ištvermės garbingame šalpos darbe.

• „Draugas“ yra kaip vėnas ir moterys — juo vyresnis, tuo idomesnis.

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą - pristatom į namus.

Talpintuvai siunčiami kas savaitę.

AIR CARGO skubiems siuntiniams.

ŠVENČIŲ PROGA

PINIGAI pervedami DOLERIAIS
papigintomis kainomis. Mažiausia suma - \$50.

MAISTO SIUNTINIAI: nuo \$29.- iki \$98.-

55 svarai, maisto rinkinys \$98.-

Pageidaujant prisiųsime smulkia informaciją.

Siųskite per seniausią siuntinių į Lietuvą įstaigą.

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.
Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

CLASSIFIED GUIDE

REAL ESTATE

GREIT PARDUODA

RE/MAX REALTORS
(312) 586-5959
(708) 425-7161

RIMAS L. STANKUS

- Perkant ar pardodant
- Greitas ir sąžiningas patarnavimas
- MLS kompiuterijū FAX pagalba
- Nuosavybės įkainavimas veltui
- Perkaime ir parduodame namus
- Apartamentus ir žemę
- Pensininkams nuolaida

FOR PENT

Išnuomojamas 2 kamb. butas ir garažas Vilniuje vieneriems metams. Netoli miesto centro, ramioje vietoje; patogus susisiekimas. Skambinti Žilvinui: 614-291-2303.

Išnuomojamas 3 kamb. apšildomas butas, apyl. 71 St. ir Washtenaw Ave., vienam arba dviem suaugusiems asmenim. Yra šaldytuvas ir virimo plyta. \$325 mėn. + „security dep.“ Kreiptis į Almag no 8 v.r. iki 3 v. p.p., tel. 312-476-8727.

Išnuomojamas 3½ kamb. butas Brighton Park apyl. vyr. amžiaus porai arba vienam asmeniui; šiluma ir karštas vanduo; \$350 mėn. + „Sec. deposit“. Kreiptis 312-376-4993.

HELP WANTED

MACHINE OPERATORS

Heavy Industrial Production
Full time work, vicinity of 63rd & Harlem. Plenty of overtime for reliable, dependable people with good references. Many benefits. Phone for appt. Mon. thru Fri. 10:30 am - 2:00 pm. Some English necessary.
708-458-8203

Washington, D.C.

„landscaping“ kompanija
ieško darbininko.
Pradžiai alga \$6 į val.
Skambinti
Aleksui Škirpai, tel. 202-244-2373

Reikalinga liet. kalbanti moteris namų ir 2 m. bei 5 m. mergaičių priežiūrai Kalifornijoje. Alga, kambarys, maistas ir kelionė apmokama. Kreiptis: 510-540-6372 arba 510-420-8181.

IEŠKO DARBO

30 m. lietuvis ieško bet kokio darbo. Gali gyventi kartu. Skambinti Birutei: 708-857-9597

LIETUVIŲ EGZODO LITERATŪRA 1945-1990

Kazio Bradūno ir Rimvydo Šilbajorio redaguota, dvidešimties autorių parašyta knyga, apžvelgianti visą 45 metų mūsų egzodo literatūros laikotarpį. Veikalas 864 didelio formato puslapių, kuriuos puošia šimtai įvairiausių iliustracijų. Leidėjas — mėcenatas yra Lietuvių Fondas, vardinis leidėjas — Lituanistikos Institutas.

Leidiny su gaunamas „Drauge“, 4545 West 63rd Stree, Chicago, IL 60629. Knygos kaina — \$30.00. Užsisakant paštą, persiuntimo išlaidoms pridedama \$4.00, į Kanadą — \$6.00, į kitus kraštus — \$6.50. Iliustracijas gyventojai visais atvejais dar primoka \$2.63 valstybos mokesčių.

U.S. Savings Bonds Make Great Gifts.

A public service of this newspaper

WEALTH & I VIDMANTAS GARLAUSKAS

Laikas atnaujinti Jūsų investavimus? Apie galimus pasirinkimus informaciją gausit paskambinę
tel.: 312-778-1305

Investments provided by Registered Representatives of Capital Securities Investment Corporation, Member NASD/SIPC.

HERBALIFE

tai gera priemonė išvalyti organizmą nuo šlakų, sureguliuoti kraujo spaudimą, sumažinti svorį, nervinę įtampą. Vėl būsite energingas ir žvalus!
Skambinti: (718) 847-7452
Kviesti: ELVIS

TAISOME

SKALBIMO IR DŽIOVINIMO MAŠINAS, ŠALDYTUVAS, ŠILDYMO SISTEMAS, VIRYKLAS, ORO VENTILUOJUS.

H. Deckys
Tel. 585-6624

Mykolas ir Genovaitė Židonai 1967 m. New Havene.

„PRADĖJAU MOKYTOJAUTI NUO 13 METŲ...“

Mykolui Židonui – 100 metų

KESTUTIS PEČKUS, PH.D.

Užsienio lietuvių švietimo istorija, pradėjusi 45-uosius mokslo metus, šiuo metu gyvena skaudžių praradimų ir prisiminimų meta. Netrukus minėsime beveik prieš metus į Amžinąjį Atsilį išėjusio Petro Maldeikio, žymaus pedagogo, mokslininko, svarių knygų ir straipsnių autoriaus, 90 - metų. Skaudžiai išgyvename buvusio Čikagos Aukštesniosios liutuanistinės mokyklos mokytojo ir Pedagoginio liutuanistikos instituto direktoriaus Aleksandro Dundulio netektį. Birželio mėn. atsisveikinome su Mykolu Židonu, kuriam spalio 13 dieną būtų suėję 100 metų.

Sykšnios Lietuvos enciklopedijos 35-ojo tomo eilutės mums primena, kad Mykolas Židonis – pedagogas, teisininkas, nepriklausomos Lietuvos mokytojas, pasitraukęs į Vokietiją, dirbo Lietuvių Tremtinių Bendruomenės švietimo valdybos pirminku. Apie šį svarbų, daug kam nežinomą Lietuvos švietimo istorijos tarpinį jis nepaliko atsiminimų, nesididžiavo praeityje nuveiktais darbais. Tyliai gyveno didis žmogus, – taip artimiausioje Mykolo Židoni galėtų pasakyti ne vienas.

Lietuvių enciklopedijoje fragmentiškai pateiktus jo gyvenimo ir veiklos faktus papildė M. Židonio dukros Lijolės Židonytės šių eilučių autorius atsiųsti jos ir kitų, mokytojų pažinusių, atsiminimai bei nuotraukos. Tai itin vertingi dokumentai, davę pradžią Pasaulio lietuvių archyve Čikagoje kaupiami atskirą M. Židonio fondą.

Mykolas Matas Židonis (Židavičius) gimė 1894 m. spalio 13 dieną (LE nurodė neteisinga jo gimimo diena) Alytaus apskrityje, Ūdrijoje. Didelėje apšvietusių lietuvių ūkininkų šeimoje. Beveik visi jo artimieji buvo mokytojai. Brolis Antanas mokėsi Veiverių mokytojų seminarijoje, vėliau studijavo muziką, buvo smuikininkas virtuozas. Vyresnysis brolis Vincas taip pat buvo mokytojas, gyveno ir dirbo Varšuvoje. Sesuo Ona, persikėlusi į JAV, Amsterdam, NY, šeiminkavo dėdės kun. Juozo Židaničiaus klebonijoje, parapije mokykloje mokė vaikus lietuvių kalbos. Tik sesuo Jadvyga buvo vienintelė tėvų ūkio paveldėtoja, kartu su vyru ir tūkstančiai lietuvių išgyvenusi Sibiro tremtį.

M. Židonis, baigęs Veiverių mokytojų seminariją, Vytauto Didžiojo ir Vilniaus universitete studijavo teisę, mokėsi Vilniaus pedagoginiame institute. Dirbo Ūdrijos, Veiverių, Gelvonų mokyklose, Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijoje, ėjo Alytaus, Vilniaus apskričių mokyklų inspektorius pareigas. „Buvo griežtas, bet teiškai rūpestingas. Rūpestingai mokė būti mandagiams. Jam vadovaujant iš mokyklos išeidavo mokiniai, ne tik gerai parengti toliau mokytis, bet ir tarp žmonių elgėsi gerai „apsilfuotai“, – praėjus daugeliui metų prisiminė buvęs Veiverių mokyklos mokinys Jo-

Mykolas Židonis

nas Pupininkas, dabar gyvenantis St. Pete Beach, FL. „Ačiū Jums už neišdildomus Ūdrijos mokykloje praleistus metus, įdiegtą meilę Tėvynei, žinioms ir mokslui“, – 1992 m. velykiname sveikinime iš Vilniaus rašė kitas M. Židonio mokiny, Antanas Verksnys. Pasiaukojant ir kūrybingai mokytojo darbą M. Židonis derino su įvairiapuse visuomenine veikla. Už nuopelnus nepriklausomai Lietuvoje buvo apdovanotas Šaulių sąjungos ženklu, JAV – skautų padėkos ženklu.

Karo metais su šeima pasitraukė į Vokietiją, organizavo ten lietuviškas mokyklas, nuo 1945 m. liepos 1 d. iki 1946 m. vasario 26 d. buvo Lietuvių sąjungos valdybos švietimo skyriaus vedėjas, o vėliau, susiorientavęs Lietuvių Tremtinių Bendruomenei, be pertraukos iki 1949 m. kovo 10 d. švietimo valdybos, vykdžiusios nepriklausomos Lietuvos švietimo ministerijos funkcijas, pirminkas.

„Nuo pat 1945 m. vasaros, kada buvo pradėtos kurti pirmosios mūsų švietimo įstaigos ir Lietuvių sąjungos valdyba ėmėsi centralizuoti lietuvių švietimą Vokietijoje, iki šios dienos mes šildomės prie ugnelės, kurią atsivežėme iš nepriklausomos Lietuvos“, – 1949 m. kalbėjo M. Židonis. Lietuvių mokyklų struktūrą atkūrimas vargingais tremties metais Vokietijoje, lietuvių mokytojų ir kitų susipratusių tautiečių pasišventimas sunkiam ir garbingam darbui, mokyimo programos ir vadovėlių, tautiniais ir krikščioniškais idealais paremtas jaunuomenės ugdymas – neišsenkanti versmė, kuri gaivino ir stiprino ir švietimą kraštą, Vokietiją, iš-tremtą Lietuvos mokyklą.

Lietuvių tremtinių mokykla Vokietijoje yra tiek verta, kiek verti buvo joje dirbę mokytojai. Šio laikotarpio mokyklą yra jūr M. Židonio vadovaujamos švietimo valdybos kūrinys, paremtas tautinės gyvybės išlikimu, nepriklausomos Lietuvos švietimo idealais ir principais. M. Židonis taip apibūdino LTB švietimo valdybos darbą: „Švietimo valdyba... tvarko mokymo ir auklėjimo darbą pagal Lietuvos įstatymus LTB švietimo nuostatų nustatyta tvarka... Tai yra formaliniai išpareigojimai išlaisvintos Lietuvos vertybės ateičiai. Nešame moralinę atsakomybę už Lietuvos mokyklos programas ir gerą vardą užsie-

nio aukštųjų mokyklų akyse... Švietimo valdyba stovi atsakingo darbo centre“. M. Židonio vadovaujama švietimo valdyba parengė lietuvių tremtinių progimnazijų ir gimnazijų darbo taisykles, pamokų lenteles, programas, valdybai priklausiusi Knygų leidimo komisija 1945-1948 m. išleido 15 pavadinimų vadovėlių pradžios mokykloms, 17 – progimnazijoms ir gimnazijoms, daug kitų mokykloms reikalingų grožinės literatūros kūrinių.

Vėliau ne vienas, prisiminęs tremties švietimo laikotarpį, kalbėjo, jog „švietimo organizatoriai ir veikėjai ano gyvenimo sąlygose atliko didelį, vietomis net beviltiškose aplinkybėse vykdytą darbą“ (V. Čižūnas). Mokslo lygiu visos lietuvių tremtinių mokyklų prilygo nepriklausomos Lietuvos atitinkamų mokyklų lygiui, šimtas baigusiųjų buvo įteikti atestatai, kurie be didelio vargo visose šalyse buvo pripažinti, lietuviškų gimnazijų absolventai galėjo studijuoti užsienio universitetuose, baigti mokslus, iškilti.

Tremties švietimas, didėjęs 1948-1949 m. emigracijai į JAV ir kitus kraštus, palaipsniui siaurino savo veiklos ribas ir pobūdį. 1949 m. M. Židonis su šeima emigruoja į JAV. Dekodamas už nuveiktus darbus Vokietijoje, LTB CK pirminkas P. Gaučys rašė M. Židonui: „Švietimo srityje mūsų pasiekti laimėjimai buvo vieni pačių gražiausių ir svarbiausių visoje tremtiskoje veikloje ir čia. Tamsta turi asmeniškai didelių nuopelnų“.

Persikėlęs į Ameriką, kaip ir daugelis lietuvių inteligentų, dirbo fabrikuose, aktyviai dalyvavo kultūrinėje ir švietimoje veikloje, padėjo Lietuvoje gyvenantiems draugams ir giminiams, labai džiaugėsi atgimusia nepriklausoma Lietuva. Jo dukra Lijolė Židonytė prisimena: „Gilių senatvės sulaukęs, vis prisiminėdavo jaunystės laikus Ūdrijoje, pasakodavo apie tėvus, sodą prie ežero, sodą... Kartą susijaudinęs prisiminė, kaip visiems broliams sugrįžti į tėviškę, su muziku J. Neimontu smuikavo ir dainavo lietuviškas dainas, kad net tėvai apsišverktų. Ne sykį pasakojo ir apie savo mokytojavimą. „Pradėjau mokytojauti nuo 13 metų“, – sakė jis. Kalbėjo, kaip Ūdrijoje po Pirmojo pasaulinio karo vienam kambariui mokėsi nuo mažesnių iki 18 metų amžiaus įvairaus mokslo lygio jaunuolių. Ūdrijoje jis buvo pirmas mokytojas, mokė vaikus lietuviškai. Visą gyvenimą labai mėgo muziką ir meną, buvo nepaprastai kuklus ir malonus, labai darbštus ir pareigingas, elegantiškas savo išvaizda, išsireiškiamas ir elgesiu. Su žmona išgyveno beveik 60 metų. 1978 m. jai mirus, labai liūdo, nuolat lankė jos kapą, sodino gėles. 1994 m. birželio 17 d. ir jis šalia žmonos New Haven, CT, Šv. Lauryno kapinėse atgulė“.

Prasmingu M. Židonio gyvenimo ir mokytojavimo, kaip ir daugelio lietuvių inteligentų, dirbo fabrikuose, aktyviai dalyvavo kultūrinėje ir švietimoje veikloje, padėjo Lietuvoje gyvenantiems draugams ir giminiams, labai džiaugėsi atgimusia nepriklausoma Lietuva. Jo dukra Lijolė Židonytė prisimena: „Gilių senatvės sulaukęs, vis prisiminėdavo jaunystės laikus Ūdrijoje, pasakodavo apie tėvus, sodą prie ežero, sodą... Kartą susijaudinęs prisiminė, kaip visiems broliams sugrįžti į tėviškę, su muziku J. Neimontu smuikavo ir dainavo lietuviškas dainas, kad net tėvai apsišverktų. Ne sykį pasakojo ir apie savo mokytojavimą. „Pradėjau mokytojauti nuo 13 metų“, – sakė jis. Kalbėjo, kaip Ūdrijoje po Pirmojo pasaulinio karo vienam kambariui mokėsi nuo mažesnių iki 18 metų amžiaus įvairaus mokslo lygio jaunuolių. Ūdrijoje jis buvo pirmas mokytojas, mokė vaikus lietuviškai. Visą gyvenimą labai mėgo muziką ir meną, buvo nepaprastai kuklus ir malonus, labai darbštus ir pareigingas, elegantiškas savo išvaizda, išsireiškiamas ir elgesiu. Su žmona išgyveno beveik 60 metų. 1978 m. jai mirus, labai liūdo, nuolat lankė jos kapą, sodino gėles. 1994 m. birželio 17 d. ir jis šalia žmonos New Haven, CT, Šv. Lauryno kapinėse atgulė“.

Prasmingu M. Židonio gyvenimo ir mokytojavimo, kaip ir daugelio lietuvių inteligentų, dirbo fabrikuose, aktyviai dalyvavo kultūrinėje ir švietimoje veikloje, padėjo Lietuvoje gyvenantiems draugams ir giminiams, labai džiaugėsi atgimusia nepriklausoma Lietuva. Jo dukra Lijolė Židonytė prisimena: „Gilių senatvės sulaukęs, vis prisiminėdavo jaunystės laikus Ūdrijoje, pasakodavo apie tėvus, sodą prie ežero, sodą... Kartą susijaudinęs prisiminė, kaip visiems broliams sugrįžti į tėviškę, su muziku J. Neimontu smuikavo ir dainavo lietuviškas dainas, kad net tėvai apsišverktų. Ne sykį pasakojo ir apie savo mokytojavimą. „Pradėjau mokytojauti nuo 13 metų“, – sakė jis. Kalbėjo, kaip Ūdrijoje po Pirmojo pasaulinio karo vienam kambariui mokėsi nuo mažesnių iki 18 metų amžiaus įvairaus mokslo lygio jaunuolių. Ūdrijoje jis buvo pirmas mokytojas, mokė vaikus lietuviškai. Visą gyvenimą labai mėgo muziką ir meną, buvo nepaprastai kuklus ir malonus, labai darbštus ir pareigingas, elegantiškas savo išvaizda, išsireiškiamas ir elgesiu. Su žmona išgyveno beveik 60 metų. 1978 m. jai mirus, labai liūdo, nuolat lankė jos kapą, sodino gėles. 1994 m. birželio 17 d. ir jis šalia žmonos New Haven, CT, Šv. Lauryno kapinėse atgulė“.

Šiaulių Nekalto Prasidėjimo parapijos Pirmosios Komunijos būrys su klebonu kun. Alvydu Vainoru. Sovietinės stovybos kultūros centras miesto naujame rajone keletą metų stovėjo tuščias, kol perimtas Katalikų Bažnyčios ir kun. Vainoro su talka pertašomas į bažnyčią bei parapijos centras. Pamaldas laikinai vyksta salėje.

PRISIMINTAS TEISININKAS JONAS MOCKUS

Prieš dešimtį metų (1984.09.16) po širdies operacijos mirė teisininkas Jonas Mockus, gyvenęs Yucaipa, Kalifornijoje. Rugšėjo 18 d. jo šeima, draugai, buvę bendradarbiai ir kraštiečiai dalyvavo Mišiose už jo sielą Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje Los Angeles. Per mišias giedojo solistė J. Čekanauskienė. Iš čia visi nuvyko į tautinius namus pietums. Maldą sukalbėjus kun. A. Volskiui, besistiprin-dami dalijosi prisiminimais. Kalbėjo I. Medziukas, A. Kir-

šonis, B. Dūda. Apgailėstauta, kad jis taip netikėtai, galbūt dėl nepakankamai rūpestingos priežiūros, iškeliavo į amžinybę.

Jonas Mockus – Dainavos šalies sūnus, gimęs 1912 m. birželio 19 d. Pienuočės vienkienyje, Seinų apskr., pasiturinčio ūkininko šeimoje, būdamas pats jauniausias. Baigė „Žiburio“ gimnaziją Lazdijuose. Studijavo Vytauto Didžiojo universitete Kaune. Baigė teisių fakultetą ir skyrių. Dirbo Finansų ministerijoje Mokestų departamente.

AR VĖL UŽMIRŠIME ŠV. KAZIMIERO KAPINES?

Šio šimtmečio pradžioje Čikagos lietuvių visuomenė, patyrusi daug vargo, laidojant amžiną iškeliaujančius tautiečius, 1903 metais įsteigė savas Šv. Kazimiero Rymo Katalikų kapines. Dešimtmečiams slenktant ir kartoms be paliovės keičiantis, kapinės tapo brangia gyvųjų ir mirusiųjų bendravimo šventove. Dvasininkų ir pasauliečių darniai drauge tvarkomų kapinių plotas kelis kartus buvo praplėstas ir dar sukelta kelių šimtų tūkstančių dolerių kapinių fondas, anais laikais gausiai parėmus daugelį švietimo ir labdaros organizacijų Amerikoje bei Lietuvoje.

Geri laikai, tačiau nesitęsė amžinai. Pasauliečiai pamazą apsilėjo ir nutolo nuo savo vaidmens kapinėse. Dieceizacij rūpėjo pirmiausia rūpėjo administraciniai ir biudžetiniai reikalai. Pasauliečių dvasiniai ryšiai su brangiais šeimomis ir visuomenės nariais, o taip pat lietuvių tautos krikščioniškos kultūros tradicijos buvo nesuprastos ir šalinamos. Dar gerai atsime-name, kai dieceizijos potvarkiais pomirtinis atsisveikinimas su šeimomis nariais buvo suvaržytas, tikintiesiems svarbus dvasininkų dalyvavimas mirusiųjų

mo parodytu keliu eina jo dukros Lijolė Židonytė ir Genovaitė Židonytė-Vėbrienė – pedagogės, lietuviškiems reikalingas neabejingos asmenybės. Lietuva dėkinga ir džiaugiasi M. Židonio dukraitės Vėbraitės-Gustienės pagalba krašto švietimui ir mokyklai. Ji JAV įsteigė APLE organizaciją Lietuvių mokykloms ir mokytojams padėti, jau ketverius metus telkia Amerikos mokytojus, kad jie savo kolegoms lietuviams perduotų naujausius pedagogikos ir psichologijos laimėjimus, padėtų kurti demokratiską ir laisvą mokyklą.

Naujoje Lietuvos pedagogikos istorijoje (tikimės, kad tokia bus parašyta) Mykolo Židoni pavardė turėtų būti įrašyta pavardėmis ryškiausiomis raidėmis. Jo darbai ir rūpestiai, kuklus, bet giliai prasmingas gyvenimas galėtų būti pavyzdžiu ne vienam iš mūsų – visiems, kam brangi Lietuvos istorija, kultūra, švietimas.

Algis A. Regis

DRAUGAS, ketvirtadienis, 1994 m. spalio mėn. 13 d.

5

Sovietų okupacijos metu persikėlė į Vilnių ir dirbo tame pačiame departamente.

1941 m. Jonas vedė akademikę skautę Nelę Šarauskaitę ir 1942 m. persikėlė gyventi į Dūkiją, netoli tėviškes. Dirbo apskrities viršininko įstaigoje Lazdijuose. 1944 m. šeima išvyko, besitraukdama nuo artėjančių bolševikų, į Vokietiją. Karui baigiantis, apsigyveno Blombergo pabaltiečių stovykloje, anglų zonoje. Dirbo stovyklos administracijoje, mokytojo lietuvių gimnazijoje ir dainavo stovyklos chore.

Į JAV Jonas su šeima atvyko 1949 m. Iš pradžių apsigyveno Philadelphiaje, o iš čia persikėlė į Cleveland, Ohio. Vakarais mokėsi elektrotechnikos. Gavo darbą General motors bendrovėje. Čia dirbo iki išeinant į pensiją. Be tiesioginio darbo, buvo plačiai įsitraukęs į visuomeninę veiklą. Priklausė Teisininkų draugijai, neolituanams (nuo pat studijų laikų), Lietuvių bendruomenei, „Vilties“ draugijai, Lietuvių namų bendrovei, skautų tėvų komitetui ir daugeliui kitų organizacijų. Rėmė ALTA, BALFA, VLIKA, radio valandėlę ir daug kitų lietuviškų darbų.

Jonas buvo draugiškas, darbštus, tolerantiškas, mėgo meną ir

turėjo tam gabumų. Turėjo igimtų gabumų muzikai, literatūrai, buvo pavyzdingas šeimos tėvas. Vaikai Rūta, Vilija ir Gintaras baigė liutuanistinės mokyklos, šoko tautinius šokus, dalyvavo skautuose. Visi baigė kolegijas.

Išėjo į pensiją, Mockai persikėlė į Kaliforniją, kur jau anksčiau buvo apsigyvenę jų vaikai. Jonas rėmė savo ir žmonos gimines Lietuvoje, ypatingai savo brolį, kuris su šeima buvo išvežtas į Sibirą. Nors gyveno nuo lietuvių Šv. Kazimiero parapijos 80 mylių atstume, beveik kiekvieną sekmadienį čia atvažiuodavo. Aktyviai dalyvavo organizacijose: buvo Lietuvių kredito unijos ir Tautinių namų valdyboje. Prenumeravo lietuvių spaudą, pirkė knygas, dalyvavo kultūrinuose rengimuose.

1984 m. rugsėjo mėn., pajutęs spaudimą širdies srityje, nuvyko į ligoninę. Patarė daryti širdies operaciją. Po sėkmingos operacijos trečią dieną sustojo plakusi Jono širdis, ir jis į namus nebegrižo. Nors jau dešimt metų praėjo nuo Jono mirties, jo šeima, draugai ir kraštiečiai negali užmiršti šio skaudaus įvykio.

Ig. Medziukas

A.†A.

Inž. ANTANUI BRAŽDŽIUI

išėjus Amžinybėn, jo žmoną LEOKADIJĄ, dukras GIEDRĄ ir KONSTANCIJĄ, sūnus ANTANĄ ir SAULIŲ bei jų šeimas nuoširdžiai užjauciami ir dalinamės skausmu.

Danutė ir Viktoras Bilaišiai
Vilija su šeima ir Dalia

Mielajai

A.†A.

Dr. LIUDAI DIRDIENEI

mirus, jos vyrui PETRUI, sūnui ALGIUI, broliui VYTAUTUI GIRNIUI ir jo žmonai, pusseserei dr. BIRUTEI KASAKAIETIENEI ir kitiems artimiesiems nuoširdžiai užuojautą reiškiamo ir kartu liūdimė.

Aldona Briškaitienė
Paurimė Murinienė
Laimutė Šmulskienė

Take control of an Emerging market.

Our client, a major U.S. multinational developer/manufacturer of wireless communications technologies and equipment is initiating a joint venture with a predominant telecommunications organization in Lithuania. This partnership will result in the introduction of wireless communications services throughout the country.

GENERAL MANAGER LITHUANIAN OPERATIONS

You will oversee all operations and provide maximum profit and return on invested capital. This entails establishing both short- and long-range objectives while representing the company to major customers, government offices, the financial community and the public at large. Reporting directly to the Board of Directors, this high level position will ensure ongoing development and growth of all operations.

The successful candidate will have a Bachelor's degree and minimum of 10 years general management experience, along with fluency in Lithuanian and English. Knowledge of multinational, high technology products and services essential. An advanced degree from a recognized international university a plus.

FINANCE MANAGER

You will manage a staff with functional responsibilities for accounting, MIS, credit, collections and human resources administration, while taking personal responsibility for treasury and banking activities. This includes overseeing the financial reporting and accounting, including selecting, installing and implementing the accounting system.

The successful candidate will have an advanced degree in Business with a major in Finance or Accounting. CPA certification or equivalent as well as strong knowledge of Lithuanian and U.S. GAAP essential. Experience in corporate finance or control function (5 - 7 years), along with fluency in Lithuanian and English required. Experience in a business start-up environment a plus. Prior experience managing a professional finance/control organization essential. Familiarity with modern MIS technology essential.

For prompt consideration, please forward your resume to: Rogers & Associates, Dept. SP, 8600 W. Bryn Mawr, Ste. 260S, Chicago, IL 60631. Our client is an equal opportunity employer. No walk-in resumes accepted.

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Ramona ir Algimantas Grauziniai š.m. spalio 1 d. susilaukė pirmagimės dukrelės Irenos-Marijos. Naujagimė džiaugiasi Marija Žygieinė, Juozas Žygas, Rūta ir Vytautas Grauziniai.

Šiemet BALFas švenčia 50 metų gyvavimo ir artimo meilės darbo sukaktį. Ta proga bus iškilmingai minima BALF-o seime spalio 22-23 d. Čikagoje. Seimas baigiamas šauniu banketu, į kurį kviečiama visuomenė. Rezervacijos priimanamos tel. 312-776-7582.

Povilas Vaicekaskas, politinis kalnys, buvęs gulagų įnami, dabar gyvena Amerikoje, šią vasarą ilgesnį laiką lankėsi Lietuvoje, spalio 26 d., trečiadienį, 2 val. p.p., kalbės „Seklyčioje“ apie savo viešnagės įspūdžius ir apie dabartinį gyvenimą Lietuvoje.

„Kur eis Lietuvos bendruomenė?“ — atsakys Regina Narušienė, JAV LB Krašto valdybos pirm., spalio 16 d., 12:30 val. p.p., Pasaulio lietuvių centre, Lemonte. Po pranešimo bus diskusijos. Visi kviečiami į paskaitą ir kavutę.

Dalia Šlenienė, ne tik atsilankė „Draugo“ sukaktuvių puotą, bet savo dienraštį parėmė auka. Dėkojame.

Lietuvos vyčių 112 kuopos susirinkimas bus antradienį, spalio 18 d., 7:30 val. v. Švč. M. Marijos Gimimo parapijos salėje. Leonas Narbutis parodys vaizdą į šventės dainų šventės Lietuvoje. Visi kuopos nariai kviečiami susirinkime dalyvauti.

Sekmadienį, spalio 16 d., Amerikos Lietuvių Romos katalikų moterų sąjunga iškilmingai minės savo 80 metų gyvavimo sukaktį. Šv. Mišios bus aukojamos 10:30 val. r. Švč. M. Marijos Gimimo parapijos salėje. Visos sąjungos narės ir svečiai maloniai prašomi šventėje dalyvauti. Vietas į pietus dar galima rezervuoti tel. 778-4542 arba 476-1546.

x Lietuvių Operos nariai kviečia Jus dalyvauti Operos baliuje lapkričio 19 d. vakarą Jaunimo centre. Baliaus metu choras atliks specialiai šiam pokyliui pritaikytą programą. Jūsų 25 dol. dalyvavimo auka padės sumažinti „Perlų žvejų“ operos pastatymo išlaidas. Ta vakarą bus ir laimingųjų bilietų išrinkimas. Stalų užsakymus arba ir paskiras vietas prie ju priima Jurgis Vidžiūnas šiuo telefonu: (312) 767-5609. Visų laukia mūsų Opera!

x „Pensininko“ žurnalą, kurį leidžia JAV LB Soc. Reikalų Taryba, red. Karolis Milkovaitis, galima užsiprenumeruoti adresu: 2711 W. 71 St., Chicago, IL 60629. Prenumerata metams: JAV-bėse \$15, kitur \$25. Išeina viena kartą į mėnesį. Tai vertinga dovana įvairiomis progomis.

Lietuvių fondas, užbaigdamas rudens vaju, rengia tradicinį pokylį, kuris šiais metais įvyks Pasaulio lietuvių centre, Lemonte, šeštadienį, spalio 29 dieną. Lietuvių fondo vaju yra rengiamas rugsėjo, spalio mėnesiais ir tam tikslui prieš keletą savaičių LF nariams buvo išsiuntinėti laiškai, prašant padidinti savo turimus įnašus, o ypač bandyta surasti naujų narių, kurie papildytų reikiamą LF narių eilę. Naujai įstojančiai į LF su šimtu dolerių, ar papildantieji savo įnašus, į pokylį galės gauti vieną bilietą veltui už kiekvieną šimto dolerių įnašą.

Specialus susirinkimas — „Public Hearing“ bus spalio 20 d., 7 val. v., Marquette Park Field House patalpose (6700 So. Kedzie Ave.). Susirinkimą kviečia Čikagos miesto Marquette Parko specialio saugumo komisija. Šiame susirinkime vietos gyventojai galės pasisakyti dėl numatomo apylinkės saugumo, kokio norima ir kiek. Bus pristatytas biudžetas bei kiti šio projekto klausimai.

Mažosios Lietuvos Lietuvių draugijos metinis narių susirinkimas ir pietūs sekmdienį, spalio 16 d., 12 val. vyks Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus „Gintaro“ salėje, 6500 S. Pulaski Rd. Darbotvarkėje — metiniai valdybos narių pranešimai, pranešimai apie dabartinę padėtį Lietuvoje ir Maž. Lietuvoje, pasitarimai dėl numatomo renginių ir kiti einamieji reikalai. Valdyba, vadovaujama pirm. Viliaus Trumpjono, kviečia visus dr-jos narius, svečius ir, ypač, visus mažlietuvių dalyvauti. Dėl pietų užsakymo kreiptis į Ramūną Buntiną, tel. 708-969-1316.

x Lietuvių Fondui vajuas proga aukojko: po \$200 „X“, dr. Juozas ir ponija Makštūčiai, \$150 Juozas ir Giedrė Končai, po \$100 Raimundas Grigaliūnas, dr. Roman Kaunas, Petras Maželis, Petras ir Stasė Miliauskai, Povilas Vileita. Dėkojame ir prašome aukas siųsti ir įsigyti bilietus spalio 29 d. pokyliui LF būstinėje: 14911-127th St., Lemont, IL 60439, tel. (708) 257-1616.

x I LB Lemonto apylinkės Rudens pokylį, kuris bus lapkričio 12 d., šeštadienį, 6:30 v.v. PLC Lemonte, užsisakyti bilietus, stalus, skambinti: 708-423-1681 (Džiugas). Kaina \$25 asm. Bus skani vakarienė, gros S. Gylis „Žiburyš“. Visi maloniai kviečiami dalyvauti.

x Pasinaudokite proga. Pensininkai nori skubiai parduoti puikią rezidenciją gražiausio N. Riverside vietoj. Vieno bloko ilgumo gatvė, 4-ri miegamieji. Trys tualetai. Poilsio kambarys su židiniu, 2-ju mašinų garažais. Apžiūrėjimas susitarus. Skambinti: Victor arba Alex 708-656-2233.

TORONTO „GINTARAS“ ČIKAGOJE

Du jaunuolių ansamblius — Toronto lietuvių jaunimo ansamblį „Gintara“ ir Čikagos „Grandį“ jau daug metų jungia nuosirdi jaunatviška draugystė. Dėl to jie vieni pas kitus lankosi šokti ir dainuoti. Dar daugiau jų draugystė suartėjo šią vasarą Lietuvoje, kai kartu repetavo, šoko ir dainavo, saulei kaitinant ar lietuvi lyjant. Šios draugystės vedini, spalio 9 d. Jaunimo centro didžiojoje salėje, „Grandies“ pakviesti, pasirodė gintariečiai.

Nors tos gražios ir vesokos dienos popietę iš Čikagos ir jos priemiesčių buvo daug žmonių, bet jų galėjo būti dar daugiau, nes „Gintaro“ programa („Iš močiutės skrynios“) tikrai buvo verta dėmesio. Be to, gausus publikos dalyvavimas yra vieništelis moralinis atpildas tiems jaunuoliams, kurie savo laisvalaikio valandų valandas aukoja repeticijomis, o išvykos kelionė (10 val. tik į vieną pusę!) irgi atėmė jų savaitgalio laisvalaikį. Bet čikagiečiams jų šis pasirodymas buvo tikra dvasinė puota, nes šie jaunuoliai grojo taip smagiai, dainavo taip švelniai — šiltai ir šoko taip grakščiai, kad jais galima buvo tik džiaugtis ir gerėtis. O jų tautiniai rūbai buvo labai gražūs, ypač mergaičių ilgakasių Girdėjų, kad jie Anastazijos Tamošaitienės ir jos mokinių Aldonos Vaitonienės sukurti: tikra spalvų ir raštų harmonija.

„Gintaras“ savo programai pasirenka vis kitą temą. Šį kartą tai buvo „Iš močiutės

Asmenys, kurie neturi Amerikos pilietybės, bet ją gali įsigyti, yra raginami tai padaryti. Spalio 29 d., šeštadienį, nuo 9 val. r. iki 2 val. p.p., „Seklyčioje“ bus miesto advokatai, bus fotografas ir bus galima padaryti pirštų antspaudus, užpildyti visus dokumentus pilietybei gauti. Visi, ypač vyresnio amžiaus, nepraleiskite progos. Nemokantiems anglų kalbos bus vertėjai, kurie padės užpildyti reikalingas formas ir susikalbėti su advokatais. JAV LB Socialinių reikalų taryba pasistengė, kad mūsų žmonės nereikėtų važiuoti į vidurmiestį, į Imigracijos įstaigą tuos formulius atlikti. Dėl smulkesnės informacijos ir registracijos prašome skambinti 312-476-2655.

x Lietuvių Fondui vajuas proga aukojko: \$525 Justinas ir Elena Liaukai, \$500 Juozas Kaciūskas, \$200 Šarūnas ir Audronė Užgiriai, Vito ir Regina Val, po \$100 Marija Ališauskienė, Bronė Čizkaitė, Sofia Gliozeris, Antanas ir Zuzana Janušiai. Dėkojame ir prašome aukas siųsti ir įsigyti bilietus spalio 29 d. pokyliui LF būstinėje: 14911-127th St., Lemont, IL 60439, tel. (708) 257-1616.

x PINIGAI pervedami DOLERIAIS paginta kaina. Mažiausia suma \$50. Talpinimai siunčiami kas savaitę. Skubieji siuntiniai — **air cargo**. Maisto siuntiniai nuo \$29 iki \$98. **TRANSPAK, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60629, tel. 312-436-7772.**

x Parduodame bilietus kelionėms į Lietuvą ir į visus pasaulio kraštus geriausiomis kainomis. Skambinti: T. Lesniauskienė, TravelCentre, Ltd., tel. 708-528-0773.

x NAMAMS PIRKTI PASKOLOS duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieminiais nuomščiais. Kreipkitės į **Mutual Federal Savings, 2212 West Cermak Road — Tel. (312) 847-7747.**

skrynios“, pernai pirmą kartą parodyta Toronte, o šiemet pirmą kartą užsienyje — Čikagoje.

„Iš močiutės skrynios“ programą paruošė Rita ir Juozas Karasiejai, ansamblio ir šokių vadovai, Dalia Viskontienė — dainų vadovė, T. Pabrėža — kaimo kapelos vadovas. Pritaikytus „Skrynias“ žodžius parašė Nijolė Benotienė.

Programos pradžioje girdime deklamuojant apie kraičio skrynias. „Daiktai atgyja skrynioje kraičio... Iš kraičio skryninių margųjų raštų mes pažįstame gimtąjį kraštą... Ir matome vienoje scenos pusėje močiutę (N. Benotienę), senelį (L. Širvinską) ir dukraitę (V. Benotaitę), o kitoje — kaimo kapelą. Močiutė mezga, senelis kažką pjaustinėja, dukraitė laiko siūlą kamuolių ir jie šneka. Mergaitė klausia, seneliai aiškina, prisimena praeitį, greit prabėgusią jaunystę, kai patys šoko ir dainavo, prisimena savo vestuves. Jie puikiai vaidina, ypač močiutė. Jų žodžiai, perpinti humoru ir vaidyba, gardžiai juokino salę. O jų prisiminimus šokiais, muzika ir dainomis vaizdavo ansamblio dalyviai.

Šioje dalyje „Iš močiutės skrynios“ iškilo močiutės ir senelio jaunystės šokiai: „Pavasario valsas“ (J. Danio), „Dzūkiskasis kadrilius“ (J. Lingio), „Sadutė“ (J. Lingio), „Rezinėlė“ (J. Gudavičiaus), „Vakaruškos“ (J. Matulaitienės), „Rolenderis“ (I. Kalibaitės) ir „Agotėlė“ (R. Tamulio). Vieni šių šokių buvo romantiški, švelnūs, kiti — gyvi, linksmi, bet visi buvo puikiai atlikti grakščiai šokėjai. Be to, šokiai pynėsi su dueto (Andriana Karkaitė ir Indrė

Kovojant su aplinkos tarša ir pavojais sveikatai, kuriuos sukelia rūkymas, vis daugiau istaigų, imonių ir kitų viešųjų vietų draudžia žmonėms rūkyti savo patalpose. Nuo š.m. spalio 1 d. šis draudimas įsigalioja ir Field muziejuje (gamtos mokslų muziejuje). Ne tik draudžiama rūkyti pačiame muziejaus pastate, bet ir artimoje aplinkoje lauke, išskyrus pietinius ir šiaurinius laiptus.

x Praleiskite 7 naktis, lapkričio 12-19 d., saulėje **Puerta Vallarta, Meksikoje**, atostogaudami liuksusiniame **Diamond Resort Nuevo Vallarta**. Į \$752 įsiskaito lėktuvo kelionė iš Čikagos, mokesčiai, viešbutis, maistas ir gėrimai. Vietų skaičius labai ribotas. Prašome registruotis iki **spalio 25 d.**, skambinant **AMERICAN TRAVEL SERVICE tel. 708-422-3000.**

x „Aš visada kelyje — Pranas Domšaitis“ paroda Lietuvių Dailės muziejuje, Lemont, IL spalio 22 d. — lapkričio 27 d. Atidarymas **spalio 22 d. 7:30 v.v. - 9 v.v.**

x Lietuvos Dukterų draugija Chicagoje, norėdama pagerbti a.a. Onos Gurekaitės-Bakaitienės atminimą, atsiuntė \$150 auką, globoti vieną našlaitį Lietuvoje, su pažadu remti tą našlaitį ir ateityje. Dėkojame Lietuvos Dukterims! „Lietuvos Našlaičių Globos“ komitetas 2711 W. 71 St., Chicago, IL 60629.

x A.a. dr. Liudos Girniūtės-Dirdienės mirties proga giminės ir artimieji paaukojo Lithuanian Mercy Lift \$275. Lithuanian Mercy Lift nuosirdžiai dėkoja aukotojams: B. Kasakaitienei, J. ir V. Girniam, L. ir M. Valiukėnams, Z. Juškevičienei, V. ir V. Mažeikiams.

Čikagos lituanistinė mokykla, sulaukusi svečių (spalio 1 d.) — Lietuvos Respublikos prezidento su palyda.

Nuotr. Jono Tamulaučio

Viskontaitė) liaudies dainomis: „Sakė mane šokią“, „Barė mane močiutė“ bei ansamblio — „Valio pjojęlėliai“, „Ant kalno stovėjau“ (liaudies dainos), o kaimo kapela (birbynės, smuikai, akordeonas) pagrojo dar ir „Jurgelio valsą“ (J. Gaizausko).

Jau po pirmų šokių ir dainų žiūrovai buvo maloniai nuteikti ir per pertrauką nesigailėjo šiltų žodžių ansamblui, jo vadovams.

Antroji programos dalis buvo pradėta viso ansamblio daina, palydima kapelos ir kanklių „Suskyniau skynimą“ (liaudies daina). Mergaitės šioje dalyje vietoje tradicinių tautinių rūbų karūnėlių turėjo ant galvų ramunių vainikus. Ir tai puikiai derinosi su šios dalies „Iš močiutės skrynios“ prisiminimais, apie buvusius pavasarius ir vasaras, jų darbus ir šventes. Kapela pagrojo „Girdžiūno

valsą“ (J. Girdžiūnas), o ansamblis padainavo „Dar neįk, dar sustok“ (aranž. R. Kliorienės). Mergaitės dainuodamos pašoko „Išsivedžiau oželį“ (sutartinė). Toliau sekė „Gintarinė polka“ (V. Montvilos). Po to vėl pasirodė senelis, močiutė ir vaikaitė prie močiutės kraičio skrynios. Iš jos vaikaitė ir seneliai ėmė vis ką nors iš senų dienų: tai vainiką, tai birbynę, tai vėl ką. O ansamblis vėl palydėjo tų daiktų sukelius prisiminimus dainomis ir šokiais. Mergaitės grakščiai šoko „Per giria girelę“ (J. Matulaitienės) ir kartu su vyrais „Jurginų valsą“ (E. Morkūnienės). Kad šokėjai kiek atsikvėptų, kapela įpynę „Šilųjų valsą“ (J. Juozapaitis), ir tada vėl visas ansamblis, palydimas kapelos ir kanklių, sudainavo „Eisius į gireles“ (liaudies daina). Po to mainėsi vienas po kito spalvingi, judrūs, bet kartu ir švelni judesiai šokiai: „Parovėjos suktinė“ (I. Kalibaitės), „Putinelis“ (G. Breichmanienės).

O seneliai vėl prisimena jaunystę šventas Jonines. Čia matome mergaites su botagėliais (matyt, piemenaitės), gyvai šokančias ir imantriai iš botagėlių šokyje sudarydamos figūras, ar juos panaudodamos pašokinėjimui. Tai „Rytagonė“ (L. Kisieliene). Po to — „Kupolinis“ (J. Lingio) mergaitės šoko su vilnietiškomis verbomis, o vyrai — su žalumynais išpuostais ratais, iš kurių šoko metu „užkūrė“ lauzą, o paskiau per jį, pagal senus Joninių papročius, mikliai šokinėjo. Po šių keturių vikrių šokių šokėjai turėjo kiek pailsėti, dėl to kapela tuo tarpu linksmino visus „Polka linksmuole“ (J. Karoso). Po to sekė mergaičių sudainuota liaudies daina „Žalios azuolėlis“. Ją dainuojant, seneliai iš skrynios išėmė tulpėmis austą lininę staltiesę, sakydami „Būkime lietuviais ir auskime toliau lietuviškas gražias drobes, papuoštas auksiniais Baltijos gintarais“, o ansamblis dainavo „Lietuva“ (G. Savinienės), visų žinomus, asarais išspaudžiančius žodžius: „Tai gražiai gražiai mane augino“.

Kai baigė, kilo griausmingi nesibaigę valiaivimai. Programa buvo užbaigta gyvu ir grakščiu „Aštuonyčiu“ (J. Lingio). „Gintaro“ ansamblio

x Danguolė R. Griganavičienė rašo: „Mano a.a. mamytės Valės Bankauskienės atminimui žemiau išvardintieji asmenys suaukojo \$250: tai Julija Adienė, FL; Halina Bagdonienė, Oak Lawn; Julija ir Antanas Janoniai, FL; Ona ir Stasys Budėjai, Palos Heights; Julija ir Jonas Kučinskai, FL; ir Danguolė ir Petras Griganavičiai, Darien IL. Šiuos pinigus skiriame Lietuvos našlaičiams. Suprantame, kad tai tik lašas jūroje, bet lašas po lašo ir vis katilas pilnėja, bet nesenka“.

„Lietuvos Našlaičių Globos“ komitetas dėkoja už aukas ir gražius žodžius visiems aukotojams, o ypatingai Danguolei Griganavičienei taip gražiai prisiminusiai savo a.a. Mamytę.

(sk)

programa „Iš močiutės skrynios“ buvo atlikta nuostabiai darniai, užbūrusi žiūrovus savo šokiais, dainomis ir muzika!

Kai pabaigoje visi ansambliciai ir jų vadovai pasirodė scenoje, žiūrovai sustojo ir ilgai, ilgai plojo.

Sveikino juos „Grandies“ vyr. vadovė Irena Smieliauskienė, gražiai išreikšdama visų dalyvių jausmus: „Didžiuojamės jumis ir dėkojame, kad atvykote. Jūs atnešėte ne tik šokių, bet ir jaunystę, šypsnį, džiaugsmą“. Ji dėkojo Ritai ir Juozui Karasiejams, Daliai Viskontienei ir T. Pabrėžai, o taip pat ir puikiems vaidintojams: močiutei, seneliui ir dukraitei. Sveikino dar „Spindulio“ vardu jo vadovė Rasa Paskočimienė, „Vilties“ tautinių šokių grupės ir vadovės Virginijos Jurcienės vardu — Danutė Penčylaitė.

Ritai Karasiejenei buvo įteiktos sveikinusiųjų net kelios didžiulės gėlių puokštės. Puokštėmis buvo apdovanota ir D. Viskontienė bei J. Karasiejai.

Audrius Polikaitis įteikė krepšelį skanumynų gintariečiams kelionėi į namus ir savo žodyje prisiminė abiejų grupių („Gintaro“ ir „Grandies“) draugystę. „Gintaras“ skandavo: „Ačiū, ačiū, ačiū“! Audrius dėkojo gausiai publikai, kad atsilankė ir šiltai svečius priėmė. „Tai skatina ir mus šokiui ir dainai“. Tie jo žodžiai turbūt įsirežė visų dalyvusių atmintin! Ir daugelis, eidami į kavinę, kurio „Grandies“ motinų klubo paruošta vakariene pasivaikinti pakvietė I. Smieliauskienę, vis kartojo: mums reikia tokių ansamblių, tokių programų! Tai puiki šventė! Kai kurie stulė tokiems ansambliams, kaip „Gintaras“ ir „Grandis“, apvažinėti lietuvių telkinius JAV ir atnaujinti juos dvasia ir paskatinti dar daugiau remti mūsų jaunimą. Kol mūsų jaunimas taip šoks, dainuos, jis puoselės lietuvių kalbą, liet. dvasią, ir mes ilgai ir tvirtai laikysimės!

Tai ačiū ir valio ansambliui, sužibėjusiam, senelio žodžiais tariant, mūsų padangėje „auksiniais gintarais“. Nepamiršime ir vėl lauksime jūsų!

Aldona Šmulkštienė

Maryte Utz (kairėje) aiškina „mokyklos taisykles“ pirmąją mokyklą metų dieną susirinkusiems Čikagos lit. mokyklos mokiniams. Jos klausosi ČLM administratorė Daina Dumbrinė ir tėvų komiteto pirm. Zigmas Mikūzis. Nuotr. V. Žukausko

Auka „Draugo“ paramos fondui — yra lietuviybės laidas ateities kartoms.

DRAUGAS FOUNDATION
4545 W. 63rd St., Chicago, IL, 60629

Aukos yra nurašomos nuo Federalinių mokesčių.